

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

Vad driver individer till nedladdning?

en studie kring piratkopiering

Kandidatuppsats, 10 poäng inom Systemvetarprogrammet

Framlagd den 17 januari 2006

Författare:
Marie Johansson
Stjepan Siljac

Handledare:
Lars Fernebro

Förord

Vi vill tacka alla personer som ställde upp med sin tid och kunskaper som gjorde detta arbete möjligt. Vidare vill vi tacka våra familjer som har stått ut med det ständiga diskuterandet och gnället över tråkighetsgraden.

Samtidigt vill vi passa på att tacka Anna-Lena Ellström-Ohlsson för den noggranna korrekturläsningen samt även vår handledare Lars Fernebro för alla ovärderliga tips och synpunkter.

Avslutningsvis vill vi tacka varandra för stödet och hjälpen, men framför allt tålamodet.

Lund den 16 januari 2006

Marie Johansson

Stjepan Siljac

Vad driver individer till nedladdning?
en studie kring piratkopiering

© Marie Johansson
Stjepan Siljac

Kandidatuppsats framlagd januari 2006
Omfång: 59 sidor
Handledare: Lars Fernebro

Resumé

I och med den nya lagstiftningen hoppades Antipiratbyrån och dess medlemsorganisationer att nedladdningen av musik och annan upphovsrättsskyddat material skulle upphöra eller minska. Detta har den inte gjort samtidigt som det hela tiden kommer nya tekniker som gör det möjligt att gå förbi lagstiftningen, detta beror på att lagstiftningen upplevs som luddig.

Efter den 1:a juli 2005 har det blivit olagligt att ladda ner upphovsrättsskyddat material. Trots detta förbud fortsätter personer att ladda ner, kan detta bero på att de saknar moral eller är det så att personerna har missuppfattat gällande lagstiftning?

Denna uppsats undersöker endast de rådande förhållanden i Sverige.

Undersökningen visade att de personer som laddar ner, inte gör någon skillnad på materiella och immateriella rättigheter, dvs. de skulle aldrig drömma om att gå in i en affär och stjäla en DVD eller liknande, men ser absolut inget brott i att ladda ner.

LADDA NER MEN BETALA!

Nyckelord: nedladdning, upphovsrättslagen, FTP, Peer-to-Peer, Antipiratbyrån, Piratbyrån, BSA, IFPI.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMFÖRMULERING.....	2
1.3 SYFTE.....	2
1.4 AVGRÄNSNING	2
1.5 MÅLGRUPP	2
1.6 VARFÖR GÖRS DENNA UPPSATS?	3
1.7 UPPSATSENS DISPOSITION	3
2 METOD OCH URVAL	4
2.1 VÄGSKÄLET: KVALITATIV VS. KVANTITATIV OCH DEDUKTIV VS. INDUKTIV	4
2.2 UTFORMNING AV PROBLEMSTÄLLNING OCH SYFTE	4
2.3 UTVECKLINGEN AV TEORIN.....	5
2.4 UTVECKLING OCH GENOMFÖRANDE AV INTERVJU.....	5
2.5 EFTER INTERVJUN	6
2.6 RELIABILITET, VALIDITET OCH REPLIKATION	6
2.7 KÄLLKRITIK	7
3 PRESENTATION AV ORGANISATIONER, LAGEN SAMT HISTORIA OCH TEKNIK.....	8
3.1 INTRESSEORGANISATIONER.....	8
3.1.1 Antipiratbyrån	8
3.1.2 BSA (Business Software Alliance).....	8
3.1.3 IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)	8
3.1.4 Piratbyrån.....	8
3.1.5 Fildelaren	9
3.2 VAD SÄGER LAGEN?.....	10
3.2.1 Nedladdning	10
3.2.2 Kopieringsskydd	10
3.2.3 Undervisningsmaterial	11
3.3 HISTORIA OCH TEKNIK	12
3.3.1 Historia.....	12
3.3.2 FTP.....	12
3.3.3 Peer-To-Peer.....	12
4 TEORI.....	14
4.1 INLEDNING	14
4.2 MODELLER, TEORIER OCH RAMVERK.....	14
4.2.1 Agarwals generella acceptansmodell.....	14
4.2.2 Motivational Model	15
4.2.3 Ekonomiska teorier.....	16
4.2.4 Innovation Diffusion Theory.....	17
4.3 DESIGN AV VÅRT RAMVERK	18
4.3.1 Individ.....	18
4.3.2 Samhälle	19
4.3.3 Teknik	19
4.3.4 Ekonomi.....	20
4.4 RAMVERK	22
4.4.1 Samhälle påverkar på individen	22
4.4.2 Teknikens möjliggörande av nedladdning	22
4.4.3 Tekniken påverkar individen.....	23
4.4.4 Individens interna påverkan	23
4.4.5 Ekonomin påverkar individen.....	23
5 EMPIRIGENOMGÅNG	24
5.1 EN VANLIG NEDLADDARE.....	24
5.2 FRAMTID	24

5.3 SAMHÄLLE	25
5.4 INDIVID	25
5.5 EKONOMI	26
5.6 TEKNIK.....	27
6 ANALYS	28
6.1 INDVIDEN BAKOM DATORSKÄRMEN	28
6.2 FAKTORER SOM PÅVERKAR	28
6.3 UPPHOVSRÄTTSLAGENS BETYDELSE FÖR NEDLADDAREN.....	30
6.4 FRAMTIDA TEKNIKER	30
7 SLUTSATS	31
7.1 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	32
8 DISKUSSION.....	33
9 LITTERATURLISTA	34
BILAGA 1 – INTERVJUUNDERLAG.....	36
BILAGA 2 – INTERVJU MED EMIL PERSSON	37
BILAGA 3 – INTERVJU MED PÄR BRUMARK	41
BILAGA 4 – INTERVJU MED MAGNUS MÅRTENSSON.....	48
BILAGA 5 – INTERVJU MED ROBBAN OCH HASSAN	49
BILAGA 6 – INTERVJU MED TOMMY	54

1 Inledning

Detta avsnitt börjar med att behandla en kort bakgrundsinformation om nedladdning. Därefter följer det en redovisning av problemformuleringen och syftet samt redogöra för de avgränsningar som vi valt att göra. Avslutningsvis behandlas uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

Fildelning innebär i grunden att man delar med sig av de filer man har på sin hårddisk till en stor eller begränsad skara på Internet. Ofta är det då underförstått att man använder ett P2P-nätverk (Peer-to-Peer) via ett speciellt fildelningsprogram. I slutna miljöer, som på kontor, används ofta SMB (Server Message Block), NFS (Network File System) och andra protokoll för att dela filer och resurser (skrivare, fax etc.) mellan anslutna datorer.

Fildelningsnätverk har snabbt fått stor spridning eftersom de öppnar möjligheten för vanliga människor att komma i kontakt med enorma mängder information gratis¹.

Frågan om fildelningsapplikationer är mycket laddad och de flesta svenskar har sin åsikt om detta. Musik- och filmindustrin påstår att ett av de stora problemen är att man förlorar intäkter, detta redogörs genom att BSA på sin hemsida publicerar vad som skulle kunna ske ifall piratkopieringen skulle minska med 10 % under en 4 års period detta:

... skulle ge den svenska staten 8,4 miljarder kronor i ökade skatteintäkter

... skulle skapa 8 000 nya jobb i IT-sektorn

... skulle göra att Sveriges IT-sektor växte med 47%

... skulle ge 28 miljarder kronor i ökad tillväxt till den svenska ekonomin

... skulle ge IT-branschen en ökad intäkt på 2,9 miljarder kronor²

Andra tycker att det är bra om man har möjlighet att lyssna på en skiva innan man bestämmer om man vill köpa den. Ofta är det så att man kanske bara är intresserad av tre ”spår” på skivan. Därför är man inte intresserad av att behöva betala för en hel CD-skiva.

De organisationer som arbetar aktivt för att förhindra spridningen av upphovsskyddat material här i Sverige är främst Antipiratbyrå. Det är de som ligger bakom polisanmälningar mot privatpersoner som laddar ner filer som saknar upphovsmannens tillstånd³.

Den organisation som ställer sig emot Antipiratbyråns arbete är främst Piratbyrå. Enligt dem själva är deras uppgift att ”stödja alla de som kopierar information och kultur”⁴.

Under 2003 grundade Piratbyrå dotterorganisation The Pirate Bay (TPB) som under 2004 blev den en självständig organisation. Med hjälp av mjukvara och diverse filer förmedlas kontakter mellan fildelare. TPB skulle kunna liknas via en kontaktförmedling (en kontaktförmedling med miljontals användare och delning av närmare 70TB). Det som finns på TPB servrar är endast så kallade Torrent filer, vilket gör att det enligt de själva, inte är i strid mot rådande lagstiftning.

1 juli, 2005, trädde den nya upphovsrättslagen i kraft som gör det olagligt att dela ut och ladda ner upphovsrättskyddat material utan upphovsrättsmannens tillstånd. Detta har gjort att användandet av program som DC (Direct Connect) blivit olagligt vid nedladdning av upphovsrättskyddat material.

¹ <http://sv.wikipedia.org/wiki/fildelning>

² <http://www.bsa.org/sweden/events/>

³ <http://www.antipiratbyran.com>

⁴ <http://www.piratbyran.org/?view=articles&cat=8>

I oktober 2005 blev en 28-årig man åtalad för spridning av upphovsrättsskyddat material. Han blev dömd som skyldig och fick 80 dagsböter som straff. En annan man blev dömd i november för ett liknande brott. Han fick samma straff, det vill säga 80 dagsböter⁵. Dessa fall har rört nedladdning av film.

1.2 Problemformulering

Vi vet alla att från och med den 1 juli 2005 är det olagligt att dela med sig och ladda ner upphovsrättsskyddat material. Trots att spridningen av materialet har blivit kriminaliserat fortsätter individer ladda ner och dela med sig material.

Vad driver individer till nedladdning?

För att lättare ge läsaren en överblick av området har vi valt att dela upp huvudfrågan i fyra delfrågor (se nedan).

1.3 Syfte

Vill vi...

1. undersöka om det finns någon modell eller ramverk som skulle kunna användas för att identifiera olika faktorer som påverkar nedladdarna till att ladda ner filer utan upphovsmännens tillstånd.
2. undersöka upphovsrättslagens betydelse för personers nedladdningsvanor.
3. undersöka de olika organisationer som har ett finger med i spelet, vad det är de eftersträvar, samt se vad deras bild är utav den genomsnittlige nedladdaren och dennes bakgrund.
4. undersöka hur nedladdning med hjälp av exempelvis mobiltelefon kommer att se ut och i vilken mån den kommer att användas.

1.4 Avgränsning

Vi behandlar nedladdning av upphovsrättsskyddat material utifrån ett brett perspektiv, från teknik till ekonomi och socialt beteende. Då uppsatsens syfte är att undersöka mänskligt beteende har vi valt att använda de teorier som nämnts i tidigare kurslitteratur (detta har även gjorts pga. tidsbrist).

Vi kommer endast att titta på svenska organisationer och förhållanden. Inte heller distribution i kommersiellt syfte kommer att behandlas.

1.5 Målgrupp

Detta arbete är riktat till studenter och lärare på universitet/högskola. Då ämnet är brett kan detta arbete läsas av en rad olika discipliner.

⁵

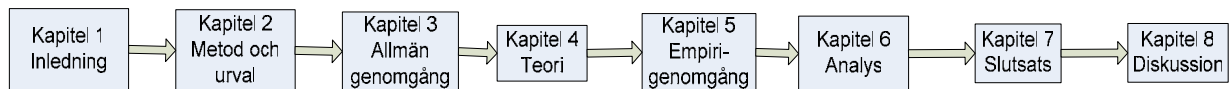
http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200511/10/20051110165236_CS686/20051110165236_CS686.dbp.asp

1.6 Varför görs denna uppsats?

Vi valde att skriva om nedladdning därför att det är ett väldigt aktuellt område, vidare såg vi ingen tidigare skriven uppsats som undersökte vilka faktorer som driver personer till att ladda ner, utifrån organisationernas (IFPI, Antipiratbyrå samt Piratbyrå) synvinkel.

1.7 Uppsatsens disposition

Denna uppsats inleder med en kort diskussion om nedladdning, redovisning av kunskapsluckor som vi ser anser finns i dagsläget samt en genomgång av de nackdelar som vi såg i den litteratur som vi använt oss av i denna uppsats. Figur 1.1 visar hur uppsatsen ser ut med start från nästkommande kapitel:

Figur 1.1 Uppsatsens disposition

Kapitel 1 redogör för uppsatsens bakgrund, problemformulering samt syfte.

Kapitel 2 går igenom de metoder och tillvägagångssätt som vi använt för att färdigställa denna uppsats.

Kapitel 3 beskriver de olika organisationer som arbetar med fildelning, de tekniker som används, historia bakom fildelning och en genomgång av upphovsrättslagen.

Kapitel 4 behandlar de olika teorier (ramverk och modeller) som vi använder för att ta fram det ramverk som vi kommer att använda oss av.

Kapitel 5 sammanfattar de intervjuer som är gjorda för denna uppsats.

Kapitel 6 analyserar den data som vi samlade in genom att redovisa de, enligt oss, viktigaste faktorerna som påverkar individen.

Kapitel 7 innehåller en diskussion om de slutsatser som vi dragit samt även förslag på fortsatt forskning inom området för nedladdning.

Kapitel 8 ventilerar författarna sina egna tankar som har uppkommit under skrivandets gång.

2 Metod och urval

I detta avsnitt kommer vi att gå igenom hur vi kommer att gå tillväga för att skriva denna uppsats. Vi kommer att gå igenom de olika val som vi fick göra (göra en kvalitativ eller kvantitativ undersökning), hur vi kommer att gå tillväga för att ta fram det ramverk som skall försöka se varför personer laddar ner. Detta följs av att vi går igenom hur intervjuerna kommer att göras samt hur dessa blir analyserade. Avslutningsvis diskuterar vi reliabilitet, validitet och replikation samt källkritik.

2.1 Vägskalet: kvalitativ vs. kvantitativ och deduktiv vs. induktiv

För att kunna genomföra och få fram de data som vi behöver för att kunna besvara tidigare nämnda frågeställningar hade vi tre tillvägagångssätt att välja mellan: kvalitativ, kvantitativ eller en blandning av kvalitativ och kvantitativ.

Vi anser att för att kunna genomföra en kvantitativ undersökning krävs det, enligt oss goda kunskaper i statistik. Det samma gäller för att kunna genomföra en blandning av de två tillvägagångssätten. Även brist på tid har varit en avgörande faktor till valet av undersökningsmetod.

Anledningen till att vi valde ett kvalitativt tillvägagångssätt var att det gör det lättare att få en djupare inblick i nedladdarens och organisationernas tankesätt om varför individer laddar ner. Vidare såg vi ett problem när det gäller att få lika många respondenter från båda sidorna ifall man skulle göra en kvantitativ undersökning.

Enligt Bryman (2003) skall en kvalitativ undersökning generera nya teorier (dvs. vara induktiv), fast vårt tillvägagångssätt är teori → observationer/resultat.

Att det finns nackdelar med valet av metod är ju självklart. Bland dessa finns punkter som är resurskrävande, generaliseringsproblem och problem med flexibiliteten (Jacobson, 2002).

Av ovannämnda punkter ser vi generaliseringsproblemet som det stora problemet. Detta kommer vi att stöta på under hela arbetet då vi endast intervjuar ett litet antal. För att minska dessa generaliseringsproblem anser vi att man måste göra en kvalitativ undersökning.

2.2 Utformning av problemställning och syfte

Vi förstod tidigt att en uppsats om nedladdning kunde bli hur stor som helst och att det krävdes någon form av avgränsning. Vi valde att undersöka de faktorer som driver individer till nedladdning, där av vår rubrik samt första syftet. Vi är rädda för att det inte finns något befintligt ramverk eller modell som redogör för dessas faktorer. I ett sådant fall kommer vi att utforma ett ramverk som visar hur de olika faktorerna hör samman.

Då den nya upphovsrättslagen av vissa uppfattas som luddig ville vi klargöra och undersöka ifall de personer som laddar ner tar hänsyn till lagstiftningen samt undersöka om nedladdarnas vanor har förändrats i och med lagstiftningen.

Detta område har som bekant både organisationer som är för och emot nedladdning. Vi ville undersöka hur dessa organisationer ser på den genomsnittlige nedladdaren.

Tekniken utvecklas kontinuerligt och snabbt, detta leder till att personer anpassar sina vanor till den nya tekniken, vi vill undersöka hur framtidens teknik kommer att påverka nedladdningen av upphovsrättskyddat material.

2.3 Utvecklingen av teorin

Under föreläsningar på institutionen för informatik behandlas en hel del teorier. En stor del av dessa behandlar utvecklingen och implementeringen av IT system i olika organisationer, samt hur dessa IT system kommer att tas emot av de anställda på den organisationen.

För att identifiera de grundläggande faktorer som driver en individ till nedladdning hade vi ett handledningstillfälle med brainstorming där den modell som figureras i figur 4.1 togs fram. Därefter valde vi att använda Venkatesh (2003) för att den artikel redogör för en del av de modeller och ramverk som finns inom området för acceptans av IT, samt som kan vara intressanta för detta arbete.

Som utgångsmodell valde vi att använda den modell som Agarwal redogör för i *Individual Acceptance of Information Technology* (2000). Vi såg i ett tidigt skede att denna modell skulle kunna anpassas i vår uppsats genom att den är, som Agarwal säger, en generell modell som visar hur andra modeller är uppbyggda (väldigt generaliserat).

Problemet med denna modell är att den inte är lämplig att använda i dess nuvarande form, då den beskriver en individs acceptans av ett nytt IT system i en organisation.

Med utgång från Agarwals modell kommer det att göras ett första utkast av vårt ramverk. Den använder sig av stora delar av den modell som Agarwal (2000) använder, med en liten ändring.

För att kunna omarbete Agarwals modell kommer vi att se igenom artikelns källor för att på så vis ta reda på från vilka andra ämnen vi kunde hämta teorier och information. Detta för att kunna anpassa modellen efter de behov som vi hade.

Vi fann att en hel del av den litteratur som används av Agarwal (2000) kom från psykologin och socialpsykologin. Vi valde dock inte att uteslutande följa den litteraturlista som fanns i Agarwal (2000), utan vi gick även på en viss känsla när det gäller sökning av litteratur. Detta för att se ifall man kan utveckla modellen lite mer.

2.4 Utveckling och genomförande av intervju

Vi valde att göra direkta och semistrukturerade intervjuer då vi anser att detta skulle ge oss en större inblick och ge oss möjlighet att intervju personer. Vi ville även ha möjlighet att ställa följdfrågor samt be om förtydligande.

De frågor som vi kommer att ställa har en öppen karaktär, detta för att skapa en mer avslappnad stämning under intervjun. Samtidigt kommer vi att ha en del hypotetiska frågor, detta för att på förhand kunna undersöka vår modell (Halvorsen, 1992).

De respondenter som ställde upp på intervjuer för denna uppsats ville ha frågorna på förhand, för att kunna säkerställa att vi intervjuade rätt person samt kunna förbereda sig (genom att diskutera frågorna inom organisationen).

Ett exempel på hur frågorna såg ut och var kategoriserade följer nedan

Allmänna frågor

Varför laddar personer ner?

Hur ser nedladdaren ut?

Vidare såg vi till att frågorna inte kom i någon logisk ordning, detta för att göra det svårare för respondenten att tänka ut svar till kommande frågor (de intervjuer samt frågeformuläret som finns i bilagorna är redigerade till den korrekta ordningen).

Vi ville intervjua personer som representerade de olika organisationerna. De personer som vi intervjuade svarade på det mail som vi skickade till den informationsadress som finns publicerad på de olika organisationernas hemsidor.

De personer som vi kommer att intervjua är:

- Emil Person, Piratbyrå
- Pär Brumark, IT-analytiker (representant för Antipiratbyrå)
- Magnus Mårtensson, IFPI
- Hassan, nedladdare
- Robban, nedladdare
- Tommy, icke nedladdare

För att kunna göra några generella slutsatser (Jacobsen, 1993) valde vi att intervjua personer som representerar de två lägren som finns inom detta område, nämligen Antipiratbyrå och Piratbyrå. Vi har även pratat med en person som direkt laddar upp filer samt personer som laddar ner ett stort antal gigabyte (GB) om dagen.

För att få så sanningsenliga svar som möjligt valde vi att genomföra intervjuerna på platser där respondenterna kände sig avslappnade (hemma hos dem, på kontoret), då några av respondenterna inte hade tid för personliga intervjuer fick vi ta dessa per telefon. För att inte skapa några juridiska problem för de personer som vi intervjuade hade de möjlighet att inte framgå med sitt fulla namn i denna uppsats. Då intervjuerna kommer att ta en längre tid, kommer vi att välja att spela in intervjuerna på en dator och därefter transkribera.

2.5 Efter intervjun

Efter varje intervju kommer det att läggas tid för att transkribera dem. För att inte skapa några missförstånd kommer vi att skicka tillbaka intervjuerna till respondenten där han/hon får gå igenom den och se ifall det är något som han/hon vill tillägga. Finns det inget som de vill ändra på, får de godkänna intervjun i dess helhet, detta för att det inte skall bli några missförstånd samt att det senare inte skulle uppkomma några problem.

När intervjuerna genomförts och godkänts av respondenterna kommer vi att återgå till den modell som vi tidigare tagit fram för att se vilka faktorer som passar in i modellen. Då vi innan intervjuerna genomförts hade skapat frågor och kategoriserat dem utefter modellen var det bara till att arbeta bakåt.

2.6 Reliabilitet, validitet och replikation

Vi är medvetna om att vi kommer att få problem med reliabiliteten, då respondenterna vi kommer att intervjua är företrädare för de olika intressegrupperna inom området för nedladdning, samt mot nedladdning.

Vi vill dock hävda att de personer som vi kommer att intervjua har hög pålitlighet och är pålästa inom det område som de är aktiva inom. När det gäller uppsatsens validitet kommer vi att göra allt för att se till att de data som vi kommer att redogöra för kommer att vara "giltig och relevant" (Jacobsen, 2002).

Vi vill redan nu påstå att det inte kommer att finnas möjlighet att göra om denna studie då de personer som laddar ner inte kommer att ställa upp med namn (detta för att inte få några juridiska efterspel). Vi tror att de frågor som vi kommer att ställa till de tidigare nämnda

personerna kan användas för att intervjua andra nedladdare och då kommer man att få likartade samma resultat.

2.7 Källkritik

Vi har under uppsatsen varit mycket medvetna om att vi har skrivit om ett område som är mycket infekterat, då det finns två stora läger (de som är för nedladdning och de som är emot).

Primärdata

De personer som vi valt att intervjua kan ifrågasättas till en viss mån då de, mer eller mindre, är tillsagda vad det är som de skall säga. Samtidigt kommer de att försöka få allt fler anhängare till sina tankesätt.

För att försäkra för läsaren att de data som vi valt att ha med är korrekta har vi låtit respondenterna läsa igenom sina intervjuer samt även den analys som vi gjort om just deras intervju.

Sekundärdata

Vi har varit kritiska när det gäller data som vi får från de olika organisationer, främst det material som publiceras på hemsidan. Detta material innehåller mycket vinklad information. Vi har valt att använda data från tidigare undersökningar som är gjorda på Ekonomihögskolan i Lund (Nettleingham et al., 2005), vi är medvetna om att dessa data inte representerar hela Sveriges befolkning.

Litteratur

Den litteratur som vi valt att använda kan vi med säkerhet säga är relevant och används av forskare inom ämnet informatik. Men vi vill även poängtera att en del av litteraturen är kurslitteratur på kurser som kanske inte går på institutionen för informatik. I den mån det har varit möjligt har vi redogjort för samma teori ur olika angreppssätt, detta för att öka trovärdigheten i de teorier som vi använt oss av.

3 Presentation av organisationer, lagen samt historia och teknik

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för de organisationer som är aktiva inom piratkopiering. Vidare kommer vi att behandla de lagar som berörs av nedladdning (främst Upphovsrättslagen). Som avslutning kommer vi att ta upp en kort historiegenomgång samt redogöra för de tekniker som nämns mest i media när det kommer till olaglig nedladdning.

3.1 Intresseorganisationer

För att få en överblick över vilka organisationer det är som uppsatsen kommer att handla om, har vi i detta avsnitt valt att gå igenom de organisationer som vi kommer att använda oss av i någon form.

3.1.1 Antipiratbyrån

Svenska Antipiratbyrån (APB) bildades 2001 av Filmägarnas Kontrollbyrå, Sveriges Branschförening – MDTS – och Sveriges Videodistributörers Förening.

APBs främsta uppgift är att värna och främja medlemsbolagens upphovsrättigheter till deras film och datorspel. Ett led i detta arbete är att upplysa och informera allmänheten om upphovsrättens betydelse. De polisanmäler fildelare som sprider upphovsrättsligt material på Internet⁶.

3.1.2 BSA (Business Software Alliance)

BSA, bildades 1988, och är en organisation som jobbar aktivt för att motverka användandet av piratkopierad mjukvara. Bland deras medlemmar syns kända företag som Microsoft, Adobe och Apple m.fl.

Organisationen arbetar mycket aktivt för att ta fast de organisationer som använder upphovsskyddad mjukvara. De utfärdar även belöningar till de privatpersoner som anmäler en organisation (om det blir fråga om skadeståndsfall).

3.1.3 IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

IFPI bildades i slutet av 1960-talet. IFPI är en internationell organisation som företräder skivbolagen.

Deras viktigaste uppgift är främst att arbeta för bättre rättsligt skydd för skivbolagen samt att tillvarata de rättigheter som upphovsrättslagen ger.

IFPI, i ett samarbete med Antipiratbyrån, har nyligen börjat polisanmäla personer för att tillhandahålla musikfiler för att andra skall kunna ladda ner⁷.

3.1.4 Piratbyrån

Piratbyrån har startats för att stödja alla de som i strid mot rådande uppfattningar om upphovsrätt kopierar information och kultur fritt. De sysslar dock inte själva med att

⁶ <http://www.antipiratbyran.com/>

⁷ <http://www.ifpi.se/>

organisera piratkopiering, eftersom detta redan är en mäktig rörelse där miljontals människor deltar. Snarare vill man ge en annan syn på saken än vad upphovsrättsindustrin ger⁸.

3.1.5 Fildelaren

Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) som gjorde en undersökning om privatpersoners utnyttjat Internet för att ladda ner med hjälp av ett fildelningsprogram. Enligt statistiken kan man utläsa att den vanligaste nedladdaren är en man i åldern 16-34⁹. Vi ser även att denna ålders- och könsgrupp har en stor användning av persondatorer¹⁰.

⁸ <http://www.piratbyran.org/?view=articles&cat=8>

⁹ http://www.scb.se/templates/tableOrChart____154544.asp

¹⁰ http://www.scb.se/templates/tableOrChart____154538.asp

3.2 Vad säger lagen?

Upphovsrättslagen kom någon gång under 60-talet (utläst från Sveriges Rikes Lag, UpphRL 1960:729). Den nya lagen (som börjar gälla den 1 juli 2005) är ändrad. Nu är det inte lagligt att ladda ner¹¹.

De exempel som förekommer nedan är hämtade ur Sveriges Rikes Lag 2005.

3.2.1 Nedladdning

Det är förbjudet att ladda ner musik, film, dataspel, ljudböcker och annat upphovsrättsligt material som läggs ut på Internet utan rättighetshavarens tillstånd. Däremot blir det inte olagligt att ladda ner material som lagts ut med rättighetshavarens godkännande. Det är sedan tidigare redan förbjudet att sprida upphovsrättsligt material på nätet utan tillstånd. Brott mot upphovsrättslagen kan ge böter eller fängelse i högst två år.

12 § Var och en får för privat bruk framställa ett eller några få exemplar av offentliggjorda verk. Såvitt gäller litterära verk i skriftlig form får exemplarframställningen dock endast avse begränsade delar av verk eller sådana verk av begränsat omfång. Exemplaren får inte användas för andra ändamål än privat bruk.

Första stycket ger inte rätt att

- 1. uppföra byggnadsverk,*
- 2. framställa exemplar av datorprogram, eller*
- 3. framställa exemplar i digital form av sammanställningar i digital form.*

Första stycket ger inte heller rätt att för privat bruk låta en utomstående

- 1. framställa exemplar av musikaliska verk eller filmverk,*
- 2. framställa bruksföremål eller skulpturer, eller*
- 3. genom konstnärligt förfarande efterbilda andra konstverk.*

Denna paragraf ger inte rätt att framställa exemplar av ett verk när det exemplar som är den egentliga förlagan framställts eller gjorts tillgängligt för allmänheten i strid med 2 §. Lag (2005:359).

3.2.2 Kopieringsskydd

Det är förbjudet att kringgå kopieringsskyddet – en sorts kryptering som helt förhindrar eller delvis begränsar kopiering – som kan finnas på produkter som CD-skivor, DVD-filmer eller musikfiler som säljs på Internet. Förbudet gäller såväl att använda som att tillverka och sälja program som är avsedda för att kringgå kopieringsskydd. Detta förbud gäller dock inte ifall man skall ”framställa lagliga säkerhetskopior” (Lindberg, 2002), vilket betyder att man kan

¹¹ http://www.svd.se/dynamiskt/kultur/did_9800513.asp

kringgå de skydd som finns på skivor för att skapa backups eller lägga ner låtarna (från den nyinköpta CDn) på sin mp3-spelare.

52 d § Det är förbjudet att utan samtycke från upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare kringgå en digital eller analog spärr som hindrar eller begränsar framställning av exemplar av ett upphovsrättsligt skyddat verk, kringgå en teknisk skyddsprocess, exempelvis en kryptering, som hindrar eller begränsar tillgängliggörande för allmänheten av ett upphovsrättsligt skyddat verk eller kringgå en annan teknisk åtgärd som hindrar eller begränsar sådant tillgängliggörande.

Första stycket gäller inte när någon som lovligen har tillgång till ett exemplar av ett upphovsrättsligt skyddat verk, kringgår en teknisk åtgärd för att kunna se eller lyssna på verket. Lag (2005:359).

3.2.3 Undervisningsmaterial

Nu får skolor och universitet möjlighet att kopiera upphovsrättsligt material digitalt. Fram till nu har det bara varit möjligt att dela ut material till eleverna genom att använda en traditionell kopieringsmaskin, men från och med nu blir det tillåtet för lärare att trycka ut och distribuera material direkt på Internet. Biblioteken får större möjligheter att överföra verk digitalt till låntagare.

42 a § En avtalslicens som avses i 42 b-42 f §§ gäller för utnyttjande av verk på visst sätt, när ett avtal har ingåtts om utnyttjande av verk på sådant sätt med en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området. Avtalslicensen ger användaren rätt att utnyttja verk av det slag som avses med avtalet trots att verkens upphovsmän inte företräds av organisationen.

För att ett verk skall få utnyttjas med stöd av 42 c § krävs att avtalet med organisationen har ingåtts av någon som bedriver undervisningsverksamhet i organiserade former.

[...]

Framställning av exemplar inom undervisningsverksamhet

42 c § För undervisningsändamål får exemplar framställas av offentliggjorda verk, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Exemplaren får användas endast i undervisningsverksamhet som omfattas av det avtal som förutsätts för uppkomsten av avtalslicensen.

Första stycket gäller inte, om upphovsmannen hos någon av de avtalslutande parterna har meddelat förbud mot exemplarframställningen. Lag (2005:359).

3.3 Historia och teknik

Vi kommer i detta avsnitt behandla nedladdning av upphovsrättsskyddat material ur ett historiskt perspektiv. Tidigare nämnde vi att det finns flera olika tekniker och system för att dela filer och resurser (NFS, SBM), dessa kommer inte att behandlas i detta avsnitt då de inte används i större skala för att dela filer med en större allmänhet.

3.3.1 Historia

Det första stora fildelningsnätverket (om man räknar bort ”privata FTP servrar”) var Napster¹². Detta program gjorde det möjligt att ladda ner musik från andra användare. Programmets servrar användes för att hålla reda på vad de olika användarna hade för filer att dela med sig.

Det var först när artister märkte att deras låtar, som ännu inte var släppta, fanns för nedladdning på Napster som de reagerade. Musikindustrin gick till amerikansk domstol mot Napster. Musikindustrin vann och Napster fick stänga ner (dock öppnades den igen, fast som en ”legal” sajt).

Efter Napster dök det upp olika system som gjorde att alla användare hade samma prioritet när det gäller nedladdningarna, vilket skapade stora problem med flaskhalsar. Det var först när programmet FastTrack kom med tanken att användarna skall vara olika ”viktiga” på nätverket som nedladdningen kom igång på allvar.

3.3.2 FTP

FTP står för file-transfer-protocol. De filer som användarna vill komma åt finns på en central server. En del av dessa servrar är publika, dvs. att vem som helst kan komma åt innehållet. Det finns även servrar som är mer exklusiva. Man måste ha ett användarnamn och lösenord för att komma åt innehållet.

För att kunna surfa runt på servern krävs det att man har ett FTP program (fast de flesta webbläsare har en sådan inbyggd).

När denna teknik användes för att sprida upphovsrättsskyddat material, var det ofta liten klick människor som kom åt dessa servrar och många gånger krävdes det en inbjudan (Nettleingham, 2005).

3.3.3 Peer-To-Peer

Denna teknik, till skillnad från FTP, har ingen gemensam server som användarna kopplar upp sig mot, dock kopplas de ihop med navar¹³ (på svenska ”hubbar”). De filer som man vill komma åt finns ute på respektive användares egen dator. För att ladda ner filen skapar det program (det program som omnämns mest är DC, samma program kan gå under olika namn). Det är under denna kategori som The Pirate Bay faller. När nedladdaren vill ha exempelvis ett album, hämtar han en s.k. torrent fil från Pirate Bays hemsida, startar det torrent program som man använder och därefter så kommer programmet att se vilka personer som finns tillgängliga att hämta hem den aktuella filen ifrån¹⁴.

På senare tid har det här i Sverige kommit flertalet anmälningar mot privatpersoner som delar med sig upphovsrättsskyddat material. Det har, i skrivandets stund, blivit publicerat två domar

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/File_sharing

¹³ <http://www.pagina.se/itord/default.asp?Id=1825>

¹⁴ <http://thepiratebay.org/howdoidownload.php>

från tingsrätten där de personer som delade ut, i detta fall filmer har fått dagsböter. Nyligen lämnade IFPI in en anmälan mot 15 fildelare för att ha delat ut, sammanlagt, 150 000 låtar¹⁵.

15

http://computersweden.idg.se/ArticlePages/200511/15/20051115095031_CS432/20051115095031_CS432.dbp.asp

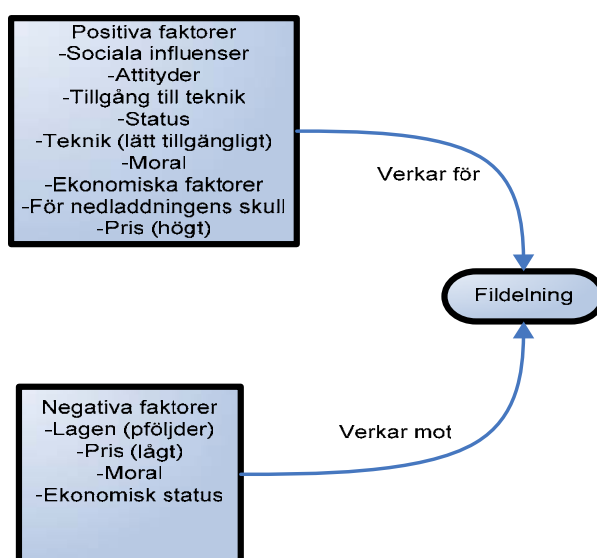
4 Teori

Detta avsnitt kommer att behandla de modeller och ramverk som vi använder oss av för att besvara vår frågeställning. Kapitlet börjar med en genomgång av de olika teorier och ramverk som vi använder oss av och det avslutas med en genomgång och uppbyggnad av det ramverk som vi kommer att använda oss av.

Vi har valt att översätta de termer som finns i modellerna i den mån vi finner det möjligt.

4.1 Inledning

Vi vill hävda att det finns positiva och negativa faktorer som påverkar individer olika mycket när det gäller nedladdning. De positiva faktorerna, anser vi, är sådana som driver en individ att begå, vad han vet är, ett lagbrott. Medan de negativa faktorerna är sådant som kan hindra personen från att ladda ner (från att begå ett lagbrott). Nedan följer en överblick av olika faktorer som är positiva till nedladdningen och de som är negativa.

Figur 4.1 Överblick av påverkande faktorer

I följande avsnitt kommer vi att gå igenom de olika teorier som vi använder oss av för att, på ett vetenskapligt sätt redogöra för sambanden mellan de olika faktorerna.

4.2 Modeller, teorier och ramverk

4.2.1 Agarwals generella acceptansmodell

Enligt Agarwal (2000) påverkas en individs möjlighet att ta till sig ny teknik av olika faktorer. Dessa faktorer är

- Sociala influenser
- Individuella skillnader
- Situationsberoende influenser
- Attityder
- Företagsledningens ingripande

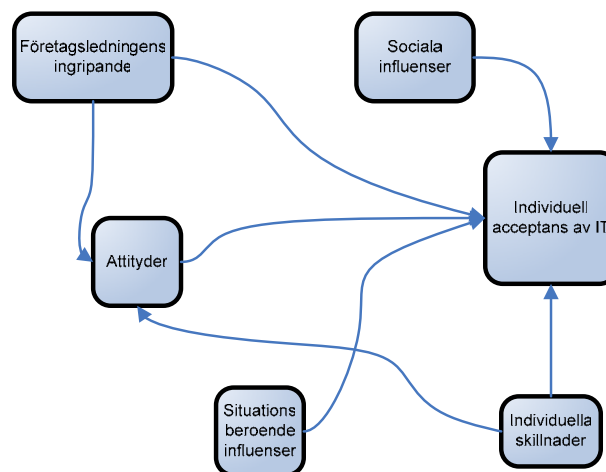
Med sociala influenser menas att en individ lyssnar och tar till sig de attityder och tankar från sin närmaste omgivning. Individerna kan även ha individuella skillnader som säger att man skall ta till sig en viss sorts teknologi eller ett nytt system. Dessa skillnader kan variera mycket, exempel på skillnader är ålder och erfarenhet (Harrison och Rainer, 1992, i Agarwal, 2000). Det kan vara något som har hänt som gör att en individ inte tar till sig ny teknik. Dessa händelser beror på en specifik situation.

Enligt Secord och Backman (1974, i Kristiansson, 2003) är attityder:

en individs känslor, tankar och anslag för att agera mot en aspekt i sin omgivning.

När det gäller faktorn "företagsledningens ingripande" handlar det om i vilken mån företagsledningen har gett sin support för sina anställda när det gäller införandet av det nya systemet.

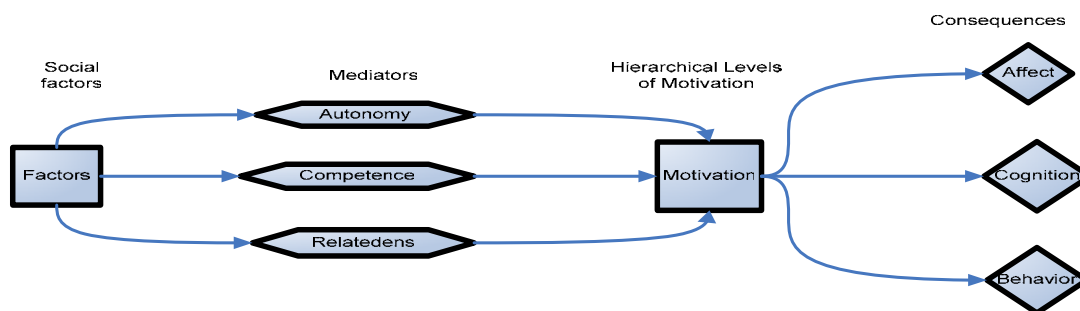
Sambanden mellan de olika faktorerna är följande:

Figur 4.2 Agarwals generella acceptans modell

4.2.2 Motivational Model

Motivational model är hämtad från psykologin och försöker förklara sambandet mellan en viss handling (Venkatesh, 2003), motivation (Vallerand, 1997) samt resultat. Enligt Vallerand (1997) finns det tre hierarkiska delar med olika nivåer av generalisering (globala nivå, personlighet; kontextuell nivå, livs område; situationel nivå). Figur 4.3 representerar alla tre modeller sammanslagna till en allmän modell.

Figur 4.3 Motivational model, Global level

Vallerand (1997) skriver att de sociala faktorerna påverkar de tre förmedlarna som i sin tur påverkar motivationen. Skulle det inte finnas några sociala faktorer skulle inte heller det finnas någon motivation (Vallerand, 1997). Det som påverkar motivationen hos människor mest är de förmedlare (mediators), dessa tre är

- Autonomy (självständighet) – en individs möjlighet att fatta egna beslut
- Competence (kompetens) – en individs skicklighet att interagera med sin omgivning
- Relatedens (samhörighet) – en individs känsla av acceptans

Intrinsic motivation

Här under finns tre olika underkategorier. Bland dessa hittar vi:

- Kunskap – för att individer njuter av att ta till sig ny kunskap
- Färdigheter – för att individen njuter av att se att han/hon överträffa sina mål
- Stimulans – för att individen sköna känslan som uppkommer när han/hon läser in sig på ett nytt område

Extrinsic motivation

Här redogörs inga specifika kategorier utan endast en individs önskan om att uppnå diverse personliga mål sådana som befordran, löneökning osv. (Vallerand, 1997).

Som en avslutning (det som Vallerand, 1997, kallar consequences) är de olika konsekvenserna av en viss handling.

För att lättare kunna förklara detta använder vi oss av ett exempel. Vi har Tomas som är en vanlig tonåring som går i skolan varje dag. Tomas tycker inte att detta är kul utan känner sig tvingad (factors), av föräldrarna och samhället, att gå till skolan, vilket leder till att han känner en lägre självständighet (autonomy, mediator). Vilket leder till att hans motivation blir låg vilket i slutändan kommer att visa sig i hans betyg. Tar vi däremot Anna, som riktigt njuter av att gå i skolan, känner sig inte alls tvingad till att göra något, då kommer hennes motivation att vara betydligt högre än Tomas. Detta kan leda till att Annas betyg kommer att bli högre.

4.2.3 Ekonomiska teorier

Sverige är ett land som har mycket höga försäljningspriser på musik, film, dataspel och mjukvara. Detta gör att nedladdningen ökar, speciellt bland ungdomar och studenter. Detta är en ekonomisk allmän teori som kan ligga bakom den illegala nedladdningen. Utbud och efterfrågan är något man kan styra som konsument genom att be affären beställa hem en skiva som inte finns på lager. Då brukar skivaffären vara samarbetsvilliga och beställa hem skivan och även ytterligare exemplar av den skivan.

Men även det faktum att det finns ett fåtal¹⁶ renodlade musik- eller skivaffärer norr om Gävle kan bidra genom att personer på landsbygden inte kan stilla sin musik- och filmhunger. Innan nedladdningen blev ett känt fenomen fanns det många skivaffärer, när nedladdningen blev ett allt större problem var det många skivaffärer som fick slå igen.

Även problemet med att få tag på äldre skivor kan ha bidragit till nedladdningen.

¹⁶ Undersökningen genomfördes genom en sökning på <http://www.gulasidorna.se> efter skivaffärer på orter norr om Gävle.

4.2.4 Innovation Diffusion Theory

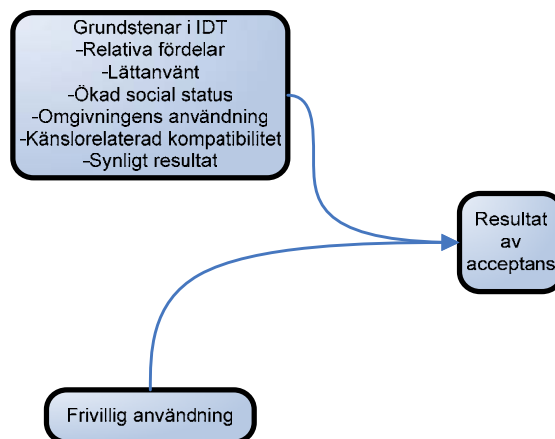
IDT har sin grund inom sociologin. Den har använts sedan 1960-talet för att studera olika typer av uppfinningar och nytänkande. Moore och Benbasat (1996 i Venkatesh et al. 2003) har inom informationssystem förfinat och anpassat teorin till att förklara acceptans av informationsteknologier.

Enligt Moore och Benbasat (1991 i Agarwal och Prasad, 1997) finns det sju stycken grundstenar i IDT (vi har valt att översätta dessa till svenska för att underlätta läsningen);

- Relativa fördelar
- Lättanvänt
- Ökad sociala status
- Omgivningens användning
- Känslorelaterad kompatibilitet
- Synligt resultat
- Frivillig användning

Enligt Moore och Benbasat (ibid) krävs det att det nya systemet är avsevärt bättre än det förra, för att en teknologi eller ett system skall tas emot. Vidare skall detta system vara lättare att använda. Samtidigt skriver Agarwal och Prasad (1997) att om en individ tar till sig en ny teknik kommer detta att leda till att den individen får ökad status i den närmaste omgivningen. Om individens omgivning tar till sig den nya tekniken kommer även individen att ta till sig den. Moore och Benbasat (1996 i Venkatesh et al. 2003) anser även att systemet skall vara givande för en individ. Systemet skall även ge användaren ett synligt resultat, samtidigt som användaren skall uppfatta som om han inte har blivit påtvingad det nya systemet.

Nedan följer utformningen av den teori som Agarwal och Prasad redogör för:

Figur 4.4 Teori enligt Agarwal och Prasad (1997)

4.3 Design av vårt ramverk

Nedan följer en genomgång och definition av det ramverk som vi kommer att använda oss av.

4.3.1 Individ

Denna kategori försöker undersöka vilka faktorer som påverkar individen (av de tidigare nämnda teorierna). Denna kategori innehåller mycket från Agarwals modell då den behandlar individens acceptans av IT. Visserligen är den teorin framtagen för en organisation, därav faktorn ”företagsledningens ingripande”.

Kunskap

Vi tror att anledningen till att det är många som laddar ner är därför att det är väldigt enkelt att komma igång med nedladdningen. Dessutom introduceras barn i allt tidigare ålder till datorer och kan på så vis bygga upp den kunskap som behövs för att börja ladda ner (om intresset finns).

Sociala influenser

Agarwal (2000) menar att individer tar till tankar och attityder från sin närmaste omgivning. Detta ser vi som en mycket stark anledning till varför personer fortsätter att ladda ner ”min omgivning har inte slutat ladda ner, varför skall jag”. Vidare kan man säga att ifall en individ ser att hela ens omgivning laddar ner så kan ju även han/hon ladda ner (Agarwal och Prasad, 1997).

Antaganden/attityder

Kristiansson (2003) menar att olika personer kan ha olika attityder som gör att de agerar på olika sätt i olika situationer. Samtidigt visar en undersökning gjord vid EHL av Nettleingham et al. (2005) att 86 % av studenterna tror att de inte begår ett lagbrott när de gör upphovsrättskyddat material tillgängligt för allmänheten. Detta är ett tecken på att studenter är felaktigt informerade eller att deras attityd till lagen är annorlunda än vad den är tänkt att vara.

Situationsbaserade influenser

Det är upp till varje individ, dennes tekniska möjligheter i hemmet och ekonomiska ståndpunkt att avgöra ifall han/hon skall ladda ner. Det är inom denna kategori som vi anser att många av de ekonomiska teorierna kan användas.

Nedladdning som hobby

Enligt Davis (1992 i Venkatesh, 2003) kan individer utan någon anledning genomföra en handling utan att ha någon tanke bakom det. Personer laddar ner bara för att ladda ner, utan någon som helst tanke på att använda det man laddar ner.

Tillgång till teknik

Enligt statistik från SCB har allt fler personer mellan 16 och 74 år tillgång till den teknik som behövs för att ladda ner. Eftersom en stor mängd individer har tillgång till en dator kommer ju även nedladdningen. Dock vill vi inte hävda att alla personer som har en dator laddar ner.

Moral & etik

Här påverkas varje individ av omgivningen (framför allt när det gäller etik). Moralen är kopplad till den kultur som varje individ tillhör (Stevens, 1996). För att ändra en persons uppfattning om detta måste det, enligt oss, gå en mycket lång tid.

4.3.2 Samhälle

Inom samhälle tar vi upp tre områden som är speciellt intressanta för vår undersökning. Dessa är:

Samhälle
-Status
-Acceptans
-Moral/etik

Status

Graden av nytänkande märks av ökandet av en persons image eller status för någons sociala system.

Det finns tre delar inom image.

1. Människorna i min organisation som använder systemet har mer prestige än de som inte använder det.
2. Människorna i min organisation vilka använder systemet har en hög profil.
3. Att ha tillgång till systemet är en statussymbol inom organisationen (gruppen).

Acceptans

Socialt inflytande handlar om den påverkan andra personer har på det individuella beteendet. Innan lagen trädde i kraft verkade de flesta personer tycka att det var ok att ladda ner musik, filmer och mjukvara, men sedan den 1 juli 2005 verkar man inte acceptera nedladdning på samma sätt längre. Nu ser man det mer som en otillåten handling. Man blir alltmer påverkad av ens vänskapskrets eller familjemedlemmar. Det sociala inflytandet påverkas av kön, ålder och erfarenhet.

Moral och Etik

Moral och etik påverkar personens förmåga att avgöra vilka handlingar som är rätt eller fel. Tidigare styrde inte moralen personens handlande, utan man laddade ner allt man ville ha. Sedan lagen trädde i kraft påverkas man av en annan syn på moral och etik. Attityden förändras.

4.3.3 Teknik

Denna kategori tittar på de faktorer som har med teknikens utveckling att göra.

Lättanvänt

För att en större allmänhet skall kunna ta till sig en ny teknik krävs det att tekniken är lätt att använda (Moore och Benbasat, 1991 i Agarwal och Prasad, 1997).

Teknik
-Lättanvänt
-Snabbhet
-Billigt
-Teknisk tillgänglighet

För att installera ett bredband idag behöver man bara koppla in kabeln från telefonfiltret till datorn (Bredbandsbolaget, vDSL). För att sedan komma ut att surfa krävs det bara att klicka på den browser som man kommer att använda. För att gå vidare och ladda ner krävs det att kunna surfa in och följa de anvisningar som finns på den hemsida som man använder sig av.

Snabbhet

Den första kommersiella mikroprocessorn kom 1971 (Carpon och Johnson, 2002) och hade en klockfrekvens på 108 kHz¹⁷. 30 år senare ligger den snabbaste processorn (när det gäller klockfrekvens) på 3.8 GHz¹⁸. Enligt oss så är det inte endast processorns utveckling som har bidragit till den ökade nedladdningen, utan utvecklingen inom hela området främst utvecklingen när det gäller nedladdningshastigheten.

Billigt

En komplett dator kostar idag från ca 5000 kr¹⁹, under förutsättningen att kunden själv konstruerar den. Skulle kunden vilja köpa en dator som redan är byggd kostar det inte heller mycket mer. Detta leder till att många idag kan ha en dator hemma. För att senare kunna ladda ner behöver man en Internetanslutning, vilka finns från 159 kr i månaden²⁰.

Teknisk tillgänglighet

Ju billigare komponenterna blir desto lättare är det för den breda allmänheten att till sig den nya tekniken. Inte nog med att tekniken blir billigare utan även tack vare den ökade kapaciteten på portabla minnen kan man ladda ner hos en kompis. Enligt Gula Sidornas nätversion finns det tre stycken Internetcaféer i Malmö med närmaste omnejd (inkl. Lund).

4.3.4 Ekonomi

Vi kan se att det finns ett antal ekonomiska faktorer som direkt påverkar individen när det gäller varför denne laddar ner. Nedan följer en genomgång av dessa.

Priset

Sverige är ett land som har mycket höga försäljningspriser på musik, film, dataspel och programvara²¹. Detta gör att nedladdningen ökar, speciellt bland ungdomar som inte har någon fast inkomst.

Tillgänglighet och öppettider

Det är enkelt att ladda ned och man kan göra det i stort sett när som helst på dygnet, alltid öppet. Det är bekvämt att sitta hemma och välja vad man vill ha. Man behöver inte lägga ner tid på att gå i affärer.

Utbud

Utbudet är stort på Internet när det gäller musik, filmer, dataspel och programvaror. Troligtvis är utbudet större i affärerna, men om man saknar någon typ av exempelvis musik på Internet kan man tipsa de personer som lägger ner filer på serverna, om vad man vill ha och få det snabbt.

Om man letar efter en viss skiva i en affär och den skulle vara slut, kan man få vänta längre än om du laddar ner den från Internet.

¹⁷ <http://130.236.254.11/history/timeline/timeline-1970-1979.html>

¹⁸ <http://www.komplett.se/>

¹⁹ Exklusive skärm. En CRT-skärm kostar från 1000 kr (<http://www.komplett.se>)

²⁰ Här kan kunden inte bestämma vilken leverantör som han/hon skall ha, utan det är beroende på vilka leverantörer som levererar till kundens område. Priset är det lägsta i hela Sverige.

<http://se.pricerunner.com/broadband/browse>

²¹ Av egen erfarenhet

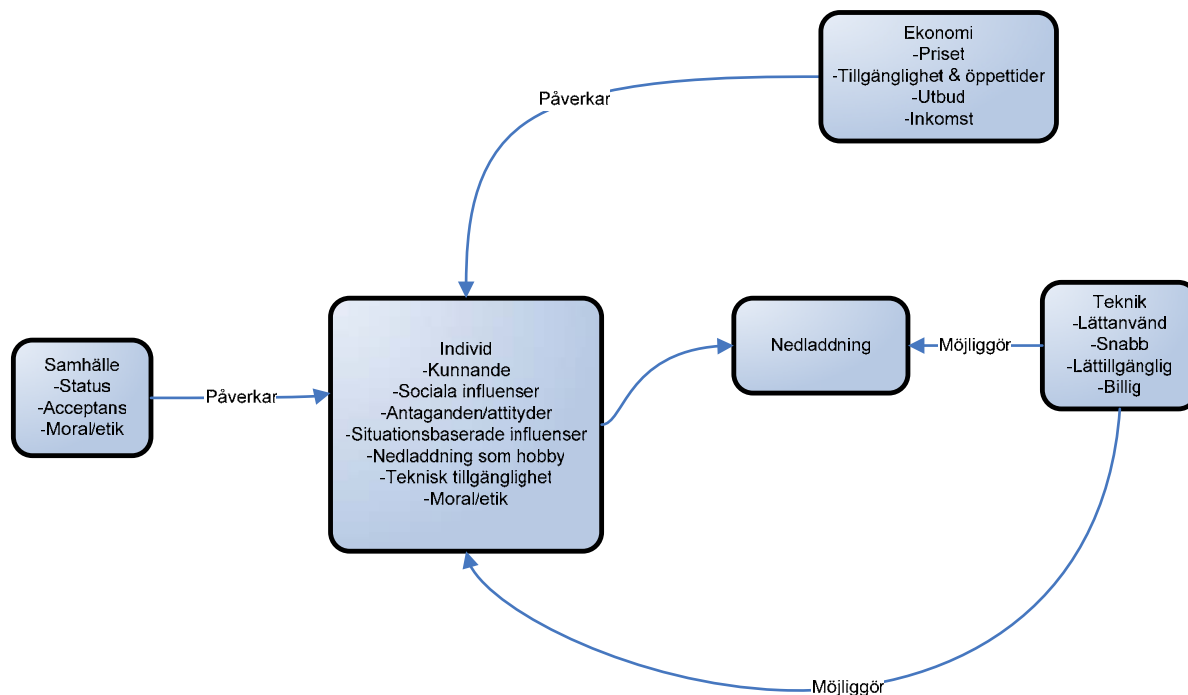
Inkomst

Inkomsten kan spela en roll om du skall köpa musiken eller ladda ner den. Om man har en fast inkomst vill man kanske göra rätt för sig och betala priset för produkten, men å andra sidan kan man få det helt gratis via Internet. Varför betala fullt pris? Gratis är ju som bekant gott.

4.4 Ramverk

Vi vill säga att ovanstående faktorer, mer eller mindre, påverkar en individs lust och faktiska nedladdning. Nedan redogörs hur de olika faktorerna är kopplade till varandra. Vi kommer i detta avsnitt att försöka förklara hur vi tror att de olika faktorer som påverkar individen hör samman och sambandet mellan dessa. För att förklara ramverket på lite annorlunda sätt kommer vi att döpa vår person som laddar ner. Låt oss kalla honom Tomas.

Vi är medvetna om att Tomas inte behöver tycka och tänka exakt som vi beskriver honom i nedanstående avsnitt, men vi har gjort ett medvetet val som säger att han agerar som han gör.

Figur 4.5 Vårt ramverk

4.4.1 Samhälle påverkar på individen

Tomas är en 20 åring yngling som gillar att ladda ner och inte ser något fel med det, vidare sitter han väldigt mycket på Internet och surfar runt. När hans omgivning diskuterar den nya film som precis haft premiär på bio, då lyser Tomas upp, då han redan har sett den och har den hemma på sin dator. Detta gör att Tomas får en högre status bland sina vänner. Då Tomas vänner, som har en högre status, anser att det är OK att ladda ner, påverkar detta Tomas på så sätt att ha fortsätter att ladda ner.

4.4.2 Teknikens möjliggörande av nedladdning

Hade inte tekniken varit så avancerad som den är idag så anser vi att piratkopieringen hade inte varit lika utbredd. Det som är den stora syndaren är främst den snabba anslutningen som möjliggör stora nedladdningar utan någon ökad kostnad.

4.4.3 Tekniken påverkar individen

Tomas är intresserad av datorer och har egen dator. Föräldrarna tyckte att det skulle bli bekvämare för familjen ifall alla barnen hade varsin dator. Tomas fick köpa sin pappas gamla arbetsdator. Att ha en bra anslutning till nätet har heller aldrig varit något problem då familjen bor i ett HSB hus med fiber direkt in i lägenheten.

4.4.4 Individens interna påverkan

Som vi tidigare nämnde har Tomas en dator som han har köpt från pappas företag. Han har bra tekniskt kunnande. Det händer ofta att Tomas och hans bästa vänner tävlar om vem som har laddat ner mest.

Då Tomas inte känner någon som har blivit åtalad för nedladdning och inte tror att myndigheterna kommer att granska just honom så fortsätter han att ladda ner, trots att han vet att det är olagligt.

4.4.5 Ekonomin påverkar individen

Tomas är en student som fortfarande bor hemma. Han får ingen månadspeng av föräldrarna utan får klara sig på studiebidraget som han får från CSN. Detta anser Tomas att är allt för lågt för att han skall kunna klara sig. Om han nu skall köpa sig ett album eller gå på bio anser Tomas att det inte skall kosta mycket. Han anser att man, mer eller mindre, endast skall behöva betala en schablonsumma.

5 Empirigenomgång

I detta avsnitt skall vi redovisa de intervjuer (bilaga 2-6) som vi har genomfört med personer som är mot nedladdning och de som är för. Vi har valt att redovisa intervjuerna i kategorierna som vi tidigare (figur 4.5) har visat.

Avsnitt 5.1 och 5.2 behandlar inte det ramverk som redogörs i kapitel 4 utan frågar precisa frågor om syfte 1 och 2 (1.3).

5.1 En vanlig nedladdare

Fråga: Hur ser en vanlig nedladdare ut?

Svar: De studier som IFPI har gjort tyder på att nedladdaren befinner sig i en stad som har ett universitet eller högskola, där personer som har ”mycket tid, ont om pengar och har saftiga uppkopplingar” (Magnus Mårtensson, IFPI). De respondenter som dagligen laddar ner tror att alla personer, oavsett var man bor eller vilken inkomst man har, laddar ner. Emil Persson (Piratbyrå) tror inte att det går att besvara en sådan fråga då han tycker att det är som att fråga ”hur en surfare ser ut”.

Fråga: Varför laddar han/hon ner?

Svar: Enligt Emil Persson är det främst smidighet och lättillgängligheten, vidare hävdar Robban (nedladdare) att det är relativt billigt och att det är bekvämt, man kan framförallt välja vilka låtar man vill ha utan att behöva köpa 18 låtar (som är genomsnittet på ett album) om man bara vill komma åt 3 av dem.

5.2 Framtid

Fråga: Kommer mobil nedladdning att få fotfäste?

Svar: Enligt Emil Persson på Piratbyrå finns det en klar framtid i nedladdning med hjälp av en mobil telefon, man kan på så vis koppla upp sig mot någon annans WLAN (med hjälp av 4G, som enligt Persson använder samma protokoll som WLAN). Hassan anser att detta inte kommer att öka hans nedladdning, men det kommer att öppna dörrar för andra och värre brott på nätet som exempelvis pedofili. Dock tror Magnus Mårtensson att det inte kommer att gå, då mobiltelefonstillverkarna redan börjar koda det som läggs in på mobiltelefonens minne, så att det inte distribueras vidare.

Fråga: Vad tror du behövs för att folk skall sluta ladda ner?

Svar: Nedladdarna i stort vill ju inte fortsätta ladda ner olagligt, de anser att det som skulle få de att sluta ladda ner är lagliga och framförallt billiga alternativ. Magnus Mårtensson på IFPI ser det tidigare nämnda som alternativ, dessutom finns det två punkter till:

- Tydlig lagstiftning som visar vad som tillåtet och inte.
- Information till nedladdarna (och till allmänheten) om regler och konsekvenser och skador nedladdning medför.

5.3 Samhälle

Status

Fråga: Får en nedladdare högre status inom gruppen?

Svar: Enligt Pär Brumark så kan det finnas en viss förhöjd status inom de releasegrupper som är mest aktiva, men även den personen som ”gränsar till en releasegrupp” kan få högre status bland sina andra vänner.

Enligt de respondenter som laddar ner dagligen finns det inget samband mellan nedladdning och status. ”Vi laddar inte ner för att imponera” hävdar Robban.

Acceptans

Fråga: Accepterar samhället nedladdning?

Svar: Nedladdarna anser att samhället inte bryr sig, det finns brott som är mycket värre. Alla människor kopierar, titta till exempel på kassettband tidigare.

Alla som intervjuades var medvetna om att Polisen har inga resurser för att jaga nedladdare på nätet, de kan bara ingripa när antipiratbyrån, IFPI eller någon annan organisation gör en polisanmälan.

Moral och etik

Fråga: Saknar nedladdare moral?

Svar: Pär Brumark ansåg att nedladdare inte saknar moral, ”det är skillnad på att ladda ner från Internet och att stjäla en skiva eller film från en affärs nere på stan anser folk, man ser inte att nedladdning också är ett sätt att stjäla, det blir inte lika fysiskt”. Vidare hävdar Brumark att det blir omoraliskt när nedladdaren säljer skivan till en tredje part.

Övriga intervjuade ansåg också att nedladdarna inte saknade moral. Intressant att påpeka här är att Hassan anser att han inte ”ser något moraliskt fel i att ladda ner”.

5.4 Individ

Kunnande

Fråga: Hur stort tekniskt kunnande (nedladdningskunnande) har en nedladdare?

Svar: Emil Persson (Piratbyrån) vill hävda att antingen har man lärt sig själv eller har man en kompis som har visat hur man gör. De flesta har ingen hög teknisk kompetens. Idag finns det instruktioner på Internet har man gör för att ladda ner.

Magnus Mårtensson på IFPI sade att man märker att folk har ett litet tekniskt kunnande när de öppnar hela sin hårddisk.

Det finns både enkla klienter, då behöver man ingen kunskap och mer avancerade som kräver mer kunskap.

Sociala influenser

Fråga: Är man med i någon grupp?

Svar: Samtliga intervjuade sade att nedladdare träffar eller chattar med andra nedladdare, man ger varandra tips och delar med sig av sin egen erfarenhet. Ofta är det kompisgäng.

Pär Brumark fortsätter att ”det finns så kallade slutna grupper, där man tipsar varandra om den senaste filmen och tillgängliggör den senaste tekniken för alla i gruppen”.

Antaganden och attityder

Fråga: Kan individer ha missuppfattat lagstiftningen?

Svar: Enligt Magnus Mårtensson på IFPI så kan det ibland vara svårt att förklara för folk att de begår lagbrott när de är inloggade på ett fildelningsnätverk. Individerna tror sig oftast bara ladda ner och ”kanske inte är medveten om att man laddar upp alla gånger”. De nedladdare

som vi frågade ifall de var medvetna ifall de begick ett lagbrott när de laddade ner hävdade att de var fullt medvetna och att de inte ser något moraliskt fel i att ladda ner.

Nedladdning som hobby

Fråga: Kan individer ladda ner för nedladdningens skull?

Svar: Nedladdarna i sig tror inte att det finns någon anledning att ladda ner bara för att ladda ner, medan representanten från Piratbyråns anser att nedladdningen har utvecklats till en "kul hobby". De personer som laddar ner laddar ju främst för att stilla den hunger som de har för musik eller serier (serierna är viktigast eftersom Sverige ligger, i enstaka fall, i en säsong efter USA). Enligt Magnus Mårtensson så finns det personer som vill se nedladdning som en folkrörelse som försöker "påverka lagstiftare". Samtidigt som Pär Brumark anser att en stor del av nedladdarna som laddar ner för att fylla sina hårddiskar.

Situationsbaserade influenser

Fråga: Kan nedladdning bero på ekonomiska situationer?

Svar: Då de personer som vi intervjuade är heltidsstudenter och de ansåg att priset på skivorna är alltför högt, "har man 100 kr och har möjlighet att köpa eller ladda ner så är sannolikheten ganska stor att man laddar ner" säger Magnus Mårtensson från IFPI. Samtidigt krävs det "hyfsat stora hårddiskar" (Pär Brumark) samt en bra bandbredd för att kunna ladda ner. Vidare säger Pär Brumark att 70 % av Sveriges befolkning har idag möjlighet att ladda ner. Viktigt att poängtera är att Emil Persson på Piratbyråns tror inte att han skulle ladda ner ifall han hade en bättre ekonomi, han hade istället donerat pengar till projekt som skulle leda till förbättringar inom den befintliga tekniken.

Moral

Fråga: Saknar nedladdare moral?

Svar: Som det stod i ett tidigare stycke ansåg våra nedladdare att det inte var moraliskt rätt att ladda ner, de ser Internet som ett stort bibliotek där "det är information som ligger där ute". Vidare anser representanten från Piratbyråns att han "inte tycker synd om artisterna". De personer som medverkade i denna undersökning och är emot nedladdning av upphovsrättskyddat material tror att majoriteten av personerna som laddar ner "aldrig skulle drömma om att gå in i en butik och stjäla en skiva" (Magnus Mårtensson). Pär Brumark anser att de personer som laddar ner inte ser det immateriella värdet i det som de laddat ner. Nedladdarna har heller inte i åtanke, tror Pär Brumark, att det finns ett 100-tal personer som står bakom varje film (scenarbetare osv.).

5.5 Ekonomi

Priset

Fråga: Finns det ett samband mellan pris och nedladdning?

Svar: Nedladdarna och Emil Persson (Piratbyråns) ansåg att allting på Internet är i stort sett gratis. Detta är den största anledningen till att man laddar ner. Man vill inte betala för en skiva där man kanske tycker att 4-5 låtar är bra och resten är man inte intresserad av att lyssna på. Om priset sjunker genom att man slipper alla mellanhänder skulle man kunna vara intresserad av att köpa ett album. Vissa svar på intervjuerna var att man var villig att betala endast för de låtar som man tyckte var bra. Om man laddar ner ett album som man tycker är bra, kan man mycket väl gå ut handla den i en affär för att även få med konvolutet. Likaså om du laddar ner en film som du tycker är bra, kan man mycket väl gå ut och köpa den i handeln.

Pär Brumark: Jag tror att CD-priserna har sjunkit dramatiskt tack vare nedladdningen.

Tillgänglighet och öppettider

Fråga: Påverkar tillgängligheten (öppettider) nedladdning?

Svar: Nedladdarna och Emil Persson (Piratbyrån) Man kan sitta hemma i lugn och ro och ladda ner. Skivaffärerna har spelat ut sin roll. Man behöver inte passa några öppettider på Internet.

Utbud

Fråga: Påverkar nätet utbudet (av film, musik, spel osv.) i affärer?

Svar: Pär Brumark (Antipiratbyrån) anser att på Internet är utbudet i stort sett fullständigt, saknar man något kan man alltid be någon lägga ut det man saknar för nedladdning. Man kan ladda ner allt man är intresserad av skivor, filmer och spel, det tar aldrig slut på Internet, däremot om du går till en affär finns risken att det du söker är slut. Affärerna har inte lika stort lager som tidigare.

Inkomst

Fråga: Om du har hög inkomst skulle du ändå ladda ner?

Svar: Enligt nedladdarna så hade de hellre köpt det man behöver. Men det finns även de som tror att det inte spelar någon roll, det har ingen betydelse om du har hög eller låg inkomst, man laddar ner lika mycket ändå. Gratis är ju som bekant gott.

Pär Brumark ”av egen erfarenhet vet jag att det inte är de personer med låg inkomst som inte laddade ner mycket utan problemet är de personer som redan har pengar som laddar ner”.

5.6 Teknik

Lättanvänt

Påverkar teknikens lättanvändlighet nedladdning?

Pär Brumark anser att den kunskap som idag behövs för att ladda ner upphovsrättsskyddat material idag behöver inte vara så stor. De program som finns ”är konstruerade så att man lätt kan använda de” sa en av nedladdarna i intervjun. Personer som laddar ner idag har mycket låg kunskap när det gäller fildelning enligt Magnus Mårtensson. Detta påstående styrks av Tommy, som även ser att det finns personer där ute som har mycket stort tekniskt kunnande, dessa personer laddar även ner (men använder mer avancerade klienter för nedladdning).

Teknisk tillgänglighet

Hur många har den teknik som behövs?

Som det skrevs tidigare så har 70 % av Sveriges befolkning tillgång till den teknik som behövs för nedladdning. Hade inte den tekniken funnits, eller det hade funnits begränsningar i den så hade de respondenter som vi hade med största sannolikhet inte laddat ner. De anser vidare att det är en av de drivkrafter som driver till nedladdning det är att försäljarna och tillverkarna tar överpris för produkterna. Enligt Emil Persson på Piratbyrån så bedriver Antipiratbyrån en ”häxjakt”, han tycker att det vore bättre ifall de skulle hjälpa till och utveckla attraktiva tjänster istället.

6 Analys

Detta avsnitt analyserar de fyra punkterna i avsnittet som behandlar syftet (1.3) med hjälp av de intervjuer som gjordes.

6.1 Individen bakom datorskärmen

Enligt de undersökningar som vi gjorde visade på väldigt spridda tankar när det gällde att identifiera en nedladdare. Allt från att majoriteten av nedladdarna är studenter till att alla med Internetuppkoppling laddar ner (5.1). Statistiken från SCB (3.1.5) säger att majoriteten av nedladdarna är i åldern 16-34, vilket kan förknippas till högskoleålder (och gymnasieelever).

6.2 Faktorer som påverkar

Vi fann tidigt att det inte skulle finnas någon modell eller ramverk som tydligt visar de faktorer som påverkar varje nedladdare. Det vi fann var modeller som förklarade små faktorer när det gäller acceptans av ny teknik. Ur dessa modeller tog vi ut de delar som vi ansåg var viktigast för uppsatsen.

Av de olika faktorer som vi hittade märktes snabbt att vissa var viktigare än andra. Nedan följer en genomgång av dem, vad vi anser, som har störst inflytande på individen.

- Acceptans
- Moral
- Pris
- Tillgänglighet (ex. skivan finns inte i affären, men går att ladda ner, bekvämlighet)
- Utbud
- Lättanvänt
- Billigt
- Teknisk tillgänglighet
- Nedladdning som hobby

(Hur dessa faktorer hör samman redogörs i figur 4.5)

Acceptans

Vi ser att respondenterna tror att samhället i stort accepterar nedladdning (5.3, Acceptans). Samhället, och vi, anser att det finns värre brott än nedladdning som polis och rättsväsendet borde prioritera. Denna acceptans har lett till att individers syn på nedladdning har ändrats. Problemet ser vi är att ungdomar växer upp med denna syn på nedladdning och kommer i och med detta att ladda ner ännu mer.

Moral

Nedladdningen verkar ha blivit lite av en folkrörelse och har blivit mer och mer moraliskt accepterat trots att det är förbjudet enligt lag. Vi tror att personer som laddar ner inte skulle kunna exempelvis gå till en affär och stjäla en CD skiva. Många av nedladdarna är "vanliga" laglydiga människor som inte ser nedladdning som stöld (5.3, Moral och etik).

Pris

Vi tror att folk har fått för sig att nedladdning är gratis och fortsätter att ladda ner (5.5, Priset). Om vi ser till kostnaderna för nedladdning har vi ca 9000 kr (förutsatt att användaren inte har

kunskapen att köpa en dator som ”byggsats”) för en dator. Avskrivningen på datorer är 3 år (36 månader). Hyfsad snabb bredbandsanslutning kostar 400 kr (Bredbandsbolaget, vDSL). Vidare tillkommer elkostnader på ca 100 kr i månaden.

$$\frac{9000}{36} + 400 + 100 = 750kr / månad$$

Beräkningen visar att det inte är gratis att ladda ner, vi har inte räknat med någon timkostnad för utförande av arbetet, vilket kan öka kostnaden dramatiskt.

För att tjänat ihop detta måste en individ ladda ner ca 5 album i månaden²². Det vi vill säga med detta är att nedladdning kostar mer än vad folk tror om man räknar med alla kringkostnader. Denna låga kostnad per nedladdat album kan ha bidragit till den sjunkande försäljningskostnaden för CD skivor.

Tillgänglighet

Datorn är alltid till hands, personer behöver inte längre gå ut och handla skivorna (5.5, Tillgänglighet och öppettider), utan man kan utan något större besvär ladda ner ett album och lägga ner det på sin mp3-spelare. Nedladdningen har inte som krav att man måste vaka över den (4.3.4, Tillgänglighet och öppettider), vilket betyder att man kan göra andra saker samtidigt.

Utbud

Tack vare att Internet och nedladdning är så utbredd som det är kan man få tag på i stort sett alla filmer och album som man vill ha. Saknas en speciell skiva har de stora nedladdningssajterna ett slags förslags forum där medlemmar kan önska material (5.5, Utbud samt 4.3.4, Utbud). Även affärernas problem med lagerhållning av äldre skivor har lett till att nedladdningen har ökat (detta kan bero på vartannat).

Lättanvänt

För att komma igång med nedladdning krävs ingen större kunskap. Att koppla upp sig mot nätet är idag inte svårt, det enda som behövs är att kunna läsa en instruktionsbok. Alla program har ett mycket välutvecklat gränssnitt och även mycket bra manualer. Även det större tekniska kunnandet och ökat intresse för teknik har lett till att allt yngre personer har börjat med nedladdning.

Billigt

Vi ser att tekniken som behövs för att ladda ner och spela upp materialet är billigt (4.3.3, Billigt) och blir allt billigare, till följd av detta krävs mycket pålitliga och attraktiva tjänster som skall slå ut den olagliga nedladdningen.

Teknisk tillgänglighet

Som vi skrev har 70 % av Sveriges befolkning tillgång till Internet (5.6, Teknisk tillgänglighet). Detta i samband med att tekniken är billig (4.3.3, Billigt) och enkel att använda (4.3.3 Lättanvänt) kan ha haft stor betydelse för nedladdningen. Vi tror att personer med långsam uppkoppling laddar ner i mindre utsträckning än personer med en snabb anslutning (5.4, Situationsberoende influenser).

Ett förslag för att minska nedladdningen kan vara att strypa uppkopplingshastigheten då detta kommer omöjliggöra personer från att komma åt vissa fildelningsnätverk (5.6, Teknisk tillgänglighet).

²² Beräknat på en CD kostnad på 150 kr, <http://www.cdon.com>

Nedladdningen som hobby

Många människor är ute på nätet pga. brist på annan verksamhet (4.3.1, Nedladdning som hobby). Vi tror att det kan finnas personer som laddar ner bara för att personens närmaste omgivning laddar ner (4.3.1, Sociala influenser). Nedladdningen kan också tryckas på från nedladdarnas håll, då dessa kräver en viss utdelningskvot för att få vara med och ladda ner på en specifik hubb (5.4, Nedladdning som hobby).

6.3 Upphovsrättslagens betydelse för nedladdaren

Fram till den 1 juli 2005 har man laddat ner hur mycket man orkade. I och med den nya lagens införande har en del personer lagt av med nedladdning. Dock ser vi att personers attityder mot nedladdning inte har förändrats, de ser att det fortfarande är OK (5.4, Antaganden och attityder) att ladda ner främst pga. att det är en så liten risk att åka fast. Vi tror att polisen inte har de resurser som krävs för att sätta fast smånedladdarna, utan man kanske fokuserar på releasegrupperna för att minska möjligheten för att ladda ner (Bilaga 3). Det enda som vi kan se att den nya lagen kan ha bidragit till är att personer inte längre talar om att de laddar ner lika öppet som tidigare (Bilaga 3). Detta kan förklaras med rädsla för angiveri.

6.4 Framtida tekniker

Vi undersökte ifall personer hade varit intresserade av att kunna sitta, exempelvis i en park, och ladda ner med samma anslutning som i hemmet. Vi tror inte att det kommer att få något större fotfäste, vi tror inte att det finns något intresse av nedladdning i en park (5.2). Eventuellt kan nedladdning av musik i mobiltelefonerna få fotfäste genom liknande tjänster som Tre lanserar. Om tekniken utvecklas så att den motsvarar "vanlig" stereo eller om personer skall titta på TV så skall kvaliteten motsvara en vanlig TV. Först då kommer den mobila tekniken att slå igenom.

7 Slutsats

Detta avsnitt kommer att besvara syftet (avsnitt 1.3) med hjälp av den tidigare genomförda empirigenomgången (kap 5) samt analysen (kap 6).

Syfte 1

Vi ville undersöka om det finns någon modell eller ramverk som skulle kunna användas för att identifiera olika faktorer som påverkar nedladdarna till att ladda ner filer utan upphovsmännens tillstånd.

Det vi fann var att det inte finns något ramverk eller modell som tydligt redogör för de faktorer som påverkar nedladdaren. Vi fann dock en hel del olika ramverk som, tillsammans, redogör för olika faktorer som driver nedladdaren.

Vi fann att det fanns faktorer som hade en större betydelse än andra (se 6.2).

Syfte 2

Vi ville undersöka upphovsrättslagens betydelse för personers nedladdningsvanor.

Vi fann att lagen kan vara lite oklar, den är inte tillräckligt förklarande. Vi såg även att de personer som laddar ner inte brydde sig om att deras handlingar är olagliga, även risken att åka fast kan tänkas vara liten.

Syfte 3

Vi ville undersöka de olika organisationer som har ett finger med i spelet, vad det är de eftersträvar, samt se vad deras bild är utav den genomsnittlige nedladdaren och dennes bakgrund.

De olika organisationer som dök upp i denna uppsats var IFPI, Piratbyrån och Antipiratbyrån. Vi märkte snabbt att de olika organisationerna såg väldigt olika på nedladdaren, men det som syntes mest var att det ofta var en man i 16 till 24 års ålder, även den statistik som vi fann tydde på detta åldersintervall. Detta kan visa att majoriteten som laddar ner är studenter.

Syfte 4

Vi ville undersöka hur nedladdning med hjälp av mobiltelefoner kommer att se ut och i vilken mån den kommer att användas.

Vi fann att mobil nedladdning kommer att öka i framtiden. Och detta på grund av att mobilen blir allt mer likt en dator, får samma lagrings- och processorteknik.

7.1 Förslag till fortsatt forskning

- Undersöka rättsfallen som nu finns i domstol.
- Undersöka faktorernas påverkan statistiskt.
- Undersöka utbildningsmöjligheten i ämnen som moral och etik.
- Framtida funderingar (möjligheter) när det gäller nedladdning.
- Framtidens teknik inom nedladdningen.

8 Diskussion

Under uppsatsens gång har vi hört många argument för och emot nedladdning. Som författare till denna uppsats om ett mycket känsliga område har våra uppfattningar om nedladdarnas tankar förändrats. Innan detta arbete påbörjades hade vi uppfattningen att man skulle kunna köpa en skiva som någon annan hade laddat ner till ett rimligt pris. Men efter att vi förstått skillnaden mellan immateriella och materiella skillnader har vi fått en annan bild på det hela.

Vi hade som ursprungstanke att nedladdarna laddar ner för att de inte har råd till att köpa skivor, filmer, spel och programvara. Det vi har sett är att folk däremot är mer kritiska till att företagen tar ut överpris på de produkter som de tar fram. De respondenter som dagligen laddade ner tyckte att det kunde vara rimligt att betala en symbolisk summa varje månad för att slippa stämplingen brottsling. Det som Tre gör, att för 49 kr i månaden kan den som vill ladda ner obegränsat med musik. Hur går det där men inte på nätet?

Även det faktum att tekniken finns överallt och att alla som VILL kan ladda ner. Det finns ju personer som självklart inte vill ladda ner, då de är rädda för ett eventuellt juridiskt efterspel. Man kan även tänka sig att en annan anledning till att inte ladda ner kan vara långsam anslutning. Detta ser vi som ett effektivt vapen mot nedladdning ”strypa teknik” (sänka uploaden).

Det är inte bara negativa aspekter av nedladdning. Det finns ju en del artister som har lyckats få kontrakt tack vare att de sade ifrån sig sina upphovsrätter genom att lägga ut materialet på nätet. Detta fenomen gäller inte endast musik branschen utan även TV-serier, främst tänker vi på South Park som först släpptes på nätet och därefter blev lite av en kultserie.

Den lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2005 är de organisationer som är emot nedladdning inte nöjd med, främst för att den är för oklart skriven (den kan lätt misstolkas). För att komma åt den breda allmänheten måste den bli tydligare skriven och kanske även strängare straff. Dock ser vi stora problem även med detta, då den person som vill begå lagbrott kommer att fortsätta med det.

Vi vill inte kalla nedladdningen för lagbrott, utan mer okunnighet. Med okunnighet menar vi att Tomas inte kan skilja på materiella rättigheter och immateriella rättigheter. Han ser inte skillnad på varunamnen. Inte skulle han kunna gå in på Åhléns och stjäla en CD skiva, men han kan ladda ner den utan problem. Han kan inte se att det finns ett hårt arbete och att det är många personer som är inblandade i framtagningen av en CD-skiva, dessa personer tjänar inte miljoner om året utan det är främst vanliga medelinkomsttagare.

Redan idag har man provat att utkomma med information till mellanstadieelever om skillnaden mellan materiella och immateriella rättigheter. Detta ser vi som ett måste i skolan redan på lägre nivå, för att undvika okunnighet om lagen. Dock vill vi inte lägga all tyngd på skolan, utan även föräldrar har sina förpliktelser när det gäller att tala om för barnen vad som är lagligt och olagligt, samt att på ett enkelt sätt förklara materiella rättigheter.

LADDA NER MEN BETALA!

9 Litteraturlista

- Agarwal, R., Individual Acceptance of Information Technology, i *Framing the domains of IT management: Projecting the future... through the past*, (ed. Zmud), 2000, Pinnaflex Education Resources, Cincinnati
- Agarwal, R. Prasad, J., The rate of innovation characteristics and perceived volunraries in the acceptance of Information technologies, *Decision Sciences*, 1997, 28:3, 557-582
- Bryman, A., *Vetenskapliga metoder*, 2003, Liber, Stockholm
- Capron, H. L., Johnson, J. A., *Computers Tools for an Information Age*, 2003, Prentice Hall, New Jersey
- Gregow, T., *Sveriges Rikes Lag 2005*, Norstedts Juridik AB, Stockholm
- Halvorsen, K., *Samhällsvetenskaplig metod*, 1992, Studentlitteratur, Lund
- Jacobsen, D., *Vad, hur och varför*, 2002, Studentlitteratur, Lund
- Jacobsen J. K., *Intervju Konsten att lyssna och fråga*, 1993, Studentlitteratur, Lund
- Kristiansson, T., Polski, D., Rask, P., *Studenters attityder och vanor till nedladdning av mp3-filer*, 2003, Institutionen för Informatik, Lunds Universitet
- Lindberg, A., Westman, D., *Praktiskt IT-rätt*, 3:de upplagan, 2002, Nordstedts Juridik, Stockholm
- Nettleingham, M., Ngo, B., Ohlsson, K., *Nedladdning av musik*, 2005, Institutionen för Informatik, Lunds Universitet
- Stevens, R., *Att förstå människor*, 1996, Studentlitteratur, Lund
- Vallerand, R.J., Toward a Hierarchical Model of Intrinsic and Extrinsic Motivation, i *Advances in Experimental Social Psychology (29)*, (ed. Zanna), 1997, Academic Press, New York
- Venkatesh, V., Morris, M., Davis, G., Davis, F., User Acceptance of Information Technology: Toward a unified view, *MIS Quarterly*, 2003, 27:3, 425-478

Elektroniska källor

- http://en.wikipedia.org/wiki/File_sharing besökt den 11 november 2005
- <http://thepiratebay.org/howdoidownload.php> besökt den 10 november 2005
- <http://www.pagina.se/itord/default.asp?Id=1825> besökt den 10 november 2005

http://www.svd.se/dynamiskt/kultur/did_9800513.asp den 13 november 2005

<http://www.ifpi.se> den 13 november 2005

<http://www.antipiratbyran.com> den 12 november 2005

<http://www.piratbyran.org/?view=articles&cat=8> den 12 november 2005

<http://sv.wikipedia.org/wiki/fildelning> den 12 november 2005

<http://www.bsa.org/sweden/events/> den 14 november 2005

<http://130.236.254.11/history/timeline/timeline-1970-1979.html> den 19 november 2005

<http://www.komplett.se/> den 19 november 2005

<http://se.pricerunner.com/broadband/browse> den 19 november 2005

<http://www.scb.se> den 22 december 2005

Muntliga källor

Telefonintervju med Magnus Mårtensson, jurist på IFPI, den 29 november 2005

Telefonintervju med Emil Persson, Piratbyrån, den 30 november 2005

Intervju med Pär Brumark, IT-analytiker, representerar Antipiratbyrån, den 28 november 2005

Intervju med Robban och Hassan (nedladdare) genomförd den 28 november 2005

Intervju med en Tommy (icke nedladdare) genomförd den 30 november 2005

Bilaga 1 – Intervjuunderlag

Allmänna frågor

Varför laddar personer ner?

Hur ser nedladdaren ut?

Finns det brister i lagen?

Vilka förbättringar kan man göra för att möta framtidens teknik (mobiltelefonerna)?

Är dagens UpphRL tillräckligt up-2-date?

Framtid

Kommer mobil nedladdning att få ett fotfäste?

Vad tror ni krävs för att få folk att sluta ladda ner?

Individ

Hur stort teknisktkunnande (nedladdningskunnande) har en nedladdare? Varifrån fås denna kunskap?

Om en gruppmedlem laddar ner laddar alla ner i den gruppen?

Kan individer ha missuppfattat lagen?

Kan nedladdning bero på ekonomi? (Eller är det spänning och gruppåverkan)?

Kan nedladdare ladda ner för skojs skull?

Vilken teknik måste individer ha tillgång till för att kunna ladda ner?

Hur många har sådan teknik?

Saknar nedladdare moral? Varför tror du det?

Samhälle

Får en nedladdare högre status inom gruppen? Ja/nej? Varför?

Teknik

Påverkar teknikens lättanvändlighet nedladdning?

Ekonomi

Finns det ett samband mellan pris och nedladdning?

Påverkar tillgängligheten (öppettider) nedladdning?

Påverkar nätet utbudet i affärer (film, musik osv.)?

Bilaga 2 – Intervju med Emil Persson

F: Varför laddar du ner?

S: Det är utav samma anledning som jag läser böcker. Det är det som jag brukar göra på Internet. Nedladdning går hand i hand med surfning, Internet är som en bank med information som jag har tillgång till. Lättillgängligt och smidigt.

F: Hur tror du att en vanlig nedladdare ser ut?

S: Jag vet inte. Det är lite svårt, det är som att fråga hur en surfare ser ut. Det är nog ganska många som laddar ner idag i olika utsträckningar. Jag tror att alla har något att hitta på Internet. Fast dem som laddar ner mest idag är nog ganska unga, som verkligen har kommit igång med detta och börjat uppskatta att all information finns tillgänglig. Medan de som inte laddar ner kanske inte ens använder datorer. Det är ganska mycket unga som laddar ner idag.

F: Tror du att alla som har Internet laddar ner?

S: Dem flesta laddar ner musik på Internet idag, på ett eller annat sätt. Jag tror att det förekommer mycket, trots att det uppkommit en hel del Internet tjänster som gör det lagligt att ladda ner. Men jag tror fortfarande att folk provar lite, laddar ner en låt av kompiserna och sen kanske man går och köper det.

F: Laddar du ner och sedan köper det efteråt?

S: Nä, det har jag inte gjort på senare tid.

F: Ser du några brister i den nuvarande lagstiftningen?

S: Det gör jag verkligen. Just det här att masskriminalisera 1 miljon människor över en natt. Att man aktivt försöker hindra folk från att använda Internet till vad det kan användas till. Om man gör en jämförelse till radion, där det spelas musik hela tiden, på Internet finns musiken och den skulle kunna laddas ner, folk skulle kunna ta del av den. Folk skulle kunna få en mycket djupare förståelse av musik och film genom att få tillgång till saker som dem vanligen inte skulle kunna lyssna på. Och det vill man aktivt hindra, för att det finns upphovsrättslagar.

F: IFPI och BSA har som huvud argument att deras medlemmar förlorar mycket pengar på nedladdning.

S: Det är konstigt att det är dem som säger det. Visst, de förespråkar film och musikindustrin, men det är inte dem som förlorar några pengar. Det är inte som så att, om jag går och köper en skiva, så är det inte hela slanten som går till upphovsrättsmannen. Jag tror inte att det försämrar kreativiteten genom att jag inte köper en skiva. Laddar jag ner det så kan jag sprida det vidare, och så kanske någon som gillar filmen (eller låten) som går och köper den och stödjer den här artisten.

Musik- och filmindustrin har redan bestämt att folk skall ha gått och köpt en specifik film bara för att den finns. Det är bara en förväntad inkomst för bolagen, utan att tänka på ifall folk har råd eller har lust eller överhuvudtaget vill köpa denna film.

F: Om priset på film och musik hade sjunkit hade du ändrat din uppfattning då?

S: Det skulle säkert ha blivit något impulsköp. Jag känner inte att jag idag får ett värde av 200 kr i den skiva som jag köper. 40 kr är som att äta, då kanske jag hade blivit mer lockad till att köpa.

Jag tror på musikbibliotek och filmbibliotek, det verkar som en bra lösning, på samma sätt som man idag lånar ut böcker

F: Har den nya upphovsrättslagen påverkat dig på något sätt?

S: Lagen har funnits ett tag, jag tror snarare att dem är på väg att vittra bort lite. Dem innebär alldeles för mycket begränsningar, det behöver göras öppnare, tror jag, för ett bredare kulturutbyte. Internet har väldigt mycket att ge i just den punkten, istället för att prata om hur illa det är.

F: Om man ser till dem domsluten som finns, hade gett fängelse, hade det bidragit till att du slutat ladda ner?

S: Det hade lett till att man kunde dra fler personer inför rätta.

F: Hade det påverkat allmänheten till att sluta ladda ner?

S: Jag tror inte att det hade lett till att folk slutat ladda ner. Det hade bara lett till att lagen hade varit mindre fördelaktigt för dem personer som fortsatte att ladda ner. För mig så är kopieringen som en stor del av kulturen, jag tror att vi får acceptera att folk kopierar. Folk kommer hela tiden att vilja se konstiga saker som ens vänner hittat på nätet. Det enda i så fall som hade fått folk att sluta ladda ner är möjligtvis ifall man börjar jaga de med vapen.

F: I de senaste domarna har det varit 16 000 kr i böter, eller?

S: Ja, men det var bara en film, organisationerna hävdar att man skulle få strängare domar ifall man drar personer inför rätta som delar ut fler filmer.

F: Tror du på det?

S: Nä, lagom till det så kommer det säkerligen att dyka upp anonyma fildelningsnätverk och liknande.

F: Du sa anonyma fildelningsnätverk, man kan ju inte vara anonym på nätet?

S: Nä, men det finns vissa sätt som kan göra det svårare att få fram IP-adresser och andra identitetspunkter. Om vi tittar på torrent- protokollet, så är det fler som laddar samma fil, vilket gör det svårt att hitta alla som delar med sig en del av filen (det blir många personer per fil). Tidigare har man tagit en individ som delar med sig, eller laddar ner en specifik fil, med torrent- protokollet blir det stora nätverk.

Det pratas mycket om anonyma nätverk i fildelningskretsar, att det är det nästa som kommer att slå igenom.

F: Tror du inte att en ökad anonymitet skulle kräva ökat tekniskt kunnande?

S: Det finns personer som tänker på användarvänligheten även i svårt tekniska problem. Just idag är anonyma fildelningsnätverk ganska avancerade och kräver visst tekniskt kunnande. Det är inget som pekar på att folks vilja att sluta ladda ner har minskat efter Napster. Utan det kommer tvärtom fler och fler fildelningsnätverk och klienter. Jag tror att det bara kommer att bli enklare och bättre.

Framtid

F: Framtidens teknik är mobiltelefoner med samma anslutningshastighet som WLAN. Tror du att det kommer att slå igenom?

S: Ja, mobiltelefoner som jag har läst om är ju framme i 4G, denna har en uppkopplingshastighet (och protokoll) som ett vanligt WLAN. Och då blir det ju riktigt svårt eftersom du kan sätta dig i en park och surfa på någon annans Internet-anslutning eller en publik Internet anslutning och då blir det ju svårt att få fast individer eftersom det loggas på en IP-adress och det behöver inte nödvändigtvis vara personen som äger IP-adressen som har

gjort sig skyldig till upphovsrättsbrott. Mobiltelefoner är redan på gång, man håller på att bygga in större hårddiskar. Det är många operatörer idag som lockar med just gratis musik ex. Tre. Och där är ju sådana lösningar fullt möjliga, samtidigt som dem är omöjliga på Internet enligt samma bransch.

F: Men du betalar ju trots allt någon form av abonnemangskostnad på nedladdningen.

S: Jo, precis. Men min Internet uppkoppling kostar ju 400 kr i månaden. Om jag skulle betala 450 kr för den så hade jag varit nöjd om jag hade sluppit stämpeln illegal nedladdare, eller terrorist.

F: Med andra ord, hade det funnits ett billigare alternativ på nätet, hade du då köpt musiken istället?

S: Ja, om priset och tjänsterna verkligen är slagkraftiga och har ett brett utbud. Enkla bra applikationer som många kan använda sig av. Om man skulle kunna skapa ett massivt fildelningsnätverk för 50 kr i månaden, så tror jag att många skulle vara intresserade av det. Om exempelvis SONY BMG skulle dela ut alla sina låtar och filmer, och om man kunde prenumerera på det så skulle det helt klart bli intressant.

F: Skulle det få folk att sluta ladda ner?

S: Det skulle nog bidra till en minskning i önskan om att ladda ner olagligt material. Ex. SONY:s filmer skulle helt klart bli mindre olagligt nedladdade ifall det fanns en laglig nedladdningsväg.

Individ

F: Hur stort tekniskt kunnande har en nedladdare?

S: Jag kom i kontakt med datorer i en ganska tidig ålder (8-9 år). Då satt man på pappas jobb sen efter ett tag köpte vi en dator hem och sedan dess har jag mixtrat lite till och från. Jag har varit med sedan DOS och Windows 3.1, 95, 98. Sen på senare tid har jag velat lära mig LINUX, jobbade lite med öppen källkod. Efter det så blev kunnandet betydligt större. Jag har lärt mig en hel del tack vare Internet. Har jag en Internet uppkoppling behöver jag ju inte ställa några frågor, det finns säkert någon där ute som har stött på samma problem som jag har och har lagt fram en lösning.

F: Du är mer eller mindre självlärd då?

S: Ja, jag har även haft en hel del kompisar runt omkring som jag gjort mig ännu mer intresserad. Det är min vilja som har fått mig att lära mig datorer.

F: Det är ingen kompis som har tryck på dig och "tvingat" dig att lära sig vissa saker?

S: Nä, precis. Jag har alltid varit nyfiken på nya tekniska lösningar. Datorer är spännande.

F: Hur många i din omgivning är det som laddar ner?

S: Det är en hel del, eftersom jag umgås med rätt mycket fildelare. Det utgör en ganska stor del av det som jag gör. Spelar mycket TV-spel, sitter mycket på Internet, chattar en hel del. Så att det blir mycket sånt folk

F: Har ni bildat en grupp?

S: Många av dem som jag har på min MSN lista och dem som jag umgås med är folk som laddar ner saker ifrån Internet. För mig är det mer vedertaget att folk laddar hem saker ifrån Internet, det handlar om upphovsrättskyddat material också. Folk fyller sina iPod, sitter hemma och kolla på filmer. Det förekommer sällan att folk går och hyr filmer i min krets.

Tror du att du får högre status inom gruppen om du laddar ner senaste filmen?

Nej, men man tipsar om intressanta filmer och övrigt.

Om du skulle ha högre inkomst, hade du fortsatt att ladda ner?

Ja, jag hade definitivt fortsatt att ladda ner. Jag hade donerat pengar till bra projekt som till exempel öppen källkod. Men jag hade inte köpt skivor för det.

Händer det att du laddar ner enbart för nerladdningen skull?

Det är en kul hobby. Jag använder Torrent för att dela med mig vad jag har laddat ner till andra.

Tror du teknikens lättillgänglighet påverkar?

Ja absolut, häxjakt bedrivs från Antipiratbyrån. Det hade varit bättre om man hade utvecklat nya bättre lösningar idag istället för att istället hindra tekniken.

Om en dator hade kostat 40 000 kr och ett abonnemang 1000 kr per månad hade nedladdning fortfarande varit intressant?

Nej, det hade jag inte haft råd med. Jag vet inte hur jag hade gjort. Jag hade hoppats att någon startade ett projekt för de som inte haft råd och kunnat erbjuda billigare lösningar och troligtvis hängt med på det.

Tycker du att det är moraliskt rätt att ladda ner?

Tja, jag är inte för moraliska rättigheter. Jag tycker inte synd om artisterna.

Är det Ok att ge artisten vad han/hon behöver?

Jo absolut, men inte nödvändigtvis per kopia. Om man verkligen vill stödja artisten kan man lika gärna skicka 50 kr via posten till artisten direkt istället för som idag genom mellanhänder. Skivbolagen tar för mycket betalt.

Små artister lägger ut sina skivor på Internet där man kan donera pengar om man vill utan några mellanhänder. En närmre relation mellan konsumenten och artisten tror jag mer på.

Tror du att samhället accepterar nedladdning?

Det tror jag. Alla människor kopierar titta till exempel på kassettband, DVD m.m.

Om man säger att en skiva kostar 40 kr och affärerna har flexiblare öppettider?

Jag sitter hellre hemma i lugn och ro framför datorn och laddar ner. Skivaffärerna har spelat ut sin roll. Skivbranschen borde satsa mer på Internet. Titta på fler lösningar. Det skall gynna båda parter.

Om man satte upp ett mediabibliotek med filmer, mjukvara, spel och musik?

Det skulle vara ok att betala 50 kr/månad och sedan ha rätt att ladda ner allt från Internet. Alla marknadsföringskanaler man använder i dag känns minst sagt onödiga, det hade nog räckt med Internet.

Kan du ge ett exempel på någon artist som blivit känd via Internet?

M.I.A, hon hade en egen studio hemma för cirka 5000 kr. Sedan lyckades hon spela in en skiva och blev känd, då hon delade ut musiken på Internet långt innan hennes skivbolag (XL Recordings) släppte den "officiella" plattan.

Bilaga 3 – Intervju med Pär Brumark

F: Varför laddar personer ner?

S: Utbudet är så pass stort, enkelheten är väl det avgörande och att eftersom det inte fanns några regleringar från början så blev det mer eller mindre en folkrörelse att göra det. Att ladda ner är inget fel, det fanns inte heller några betalalternativ där man hade kunnat ladda ner och betala för. Internet kom ju väldigt snabbt, det blev en överraskning, inte minst för musikbranschen. Det som är mer förvånande kanske att det blev en överraskning för filmbranschen eftersom både musik- och spelbranschen hade haft problemet innan filmbranschen.

F: Hur ser en nedladdare ut?

S: Nedladdare är allt från hela generations spektrat där, jag känner ju många från andra sidan så att säga, har dels releasegrupperna, de tunga killarna som inte vill ha så mycket media eller världsomkunnande hellre dem som är från warez-tiden och som lärde sig detta och jobbade med FTP och sen så kom då Napster som blev ett Ikea, en Ikeavariant av vad var man kunde ladda ner vad som helst och idag är det ju på det sättet utbudet är enormt. Det är ofta lättare att hitta en låt och ladda ner en film från nätet än vad det är att hitta den i skivaffären eller DVD butiken. Där finns ett problem när det gäller DVD:er och det är regionskodningar där man släpper filmer vid olika tillfällen. Jag såg att King Kong exempelvis som kommer här om 3 månader tror jag redan ligger ute. Nedladdaren kan då vara allt från de avancerade killarna som ofta är behjälpliga som inte tycker om det här att allt är var mans egendom. Dem har lärt sig hantverket kan man säga och sen kom ju Napster och sen därefter kom Kazaa och andra efterföljare. Jag tror att det beror på vad man laddar ner, gäller det väldigt nya filmer som man söker efter, gäller det studentlitteratur är det också väldigt riktad, efter en viss litteratur, gäller det musik och filmer i största allmänhet tror jag många laddar ner därför att dem ska kunna få vara med på dem forumen på DC++ eller DC så måste dem si och så mycket dela ut så därmed tror jag inte att en normal nedladdare ser ens 20% av det han laddar ner eller lyssnar på och där är det en stor fara för säkerhets därför att han kan ladda ner något han inte själv kontrollerar och det kan innehålla virus, det kan innehålla massor med saker och sen flera sidor och hela texten som folk laddar ner idag, dem hinner inte se det idag. För dem måste fylla upp det minimum kriteriet idag, man delar de 40 GB för att få vara med. För att du själv ska kunna ladda ner så måste du dela ut. Så normal nedladdare det är en man, det är främst män som gör det tror jag. Barnen är från 7-8 år och uppåt. Majoriteten ligger mellan 15 och 30 år, jag kollade upp den siffran faktiskt.

F: Det finns 2 typer av nedladdare, dels de som laddar ner och dels de personer som lägger ut material för nedladdning.

S: De lägger ut det frivilligt. Det är en positiv del, dem avsäger sig sin upphovsrätt. Det tycker jag är en positiv del att den möjligheten finns. Nu pratar vi inte om skivbolagen utan om förlagen. Dem som inte får något förlagskontrakt eller skivkontrakt så att dem får möjlighet att nå ut. Problemet som uppstår för dem, det är inget problem för upphovsrätten på något sätt, men problemet som uppstår för dem är att det är så pass många som gör det idag, man ser inte skogen för alla träden. Det är svårt att hitta, det finns massor av bra musik som inte är upphovsrättsskyddad på nätet, men det är ju vissa av dem som har lyckats ganska bra men det är ett litet fåtal och dem har ofta lyckats genom att de turnerar mycket och då lever dem på det istället och det är oftast rapartister och andra där turnéer inte innebär att du har 20 man med dig, ett släptåg utan dem kan åka med, ja en bra digitalstudio och kör utan, det är väldigt billiga konserter. Dem är inte billiga i den bemärkelsen, utan dem är billiga att genomföra och

då kombinationen där emellan, det vet jag att många rapartister kör ju det att lägga ut det gratis på nätet och så tjänar dem sitt uppehälle på att göra turnéer och det är en ny form som jag har all respekt för och jag tycker det är väldigt OK att folk kan nå ut på det sättet. För att man inte skall ha några illusioner om att skivbolagen, skivbolagen är så trängda dessutom att dem bråkar i takt med piratkopieringen, de släpper mindre och mindre skivor, så att marknadsföra en singel idag så att det blir en hit. Det finns olika vägar idag man kan köra Idol eller något sånt men normal singeln kostar ungefär 1 miljon i marknadsföringskostnader för ett band för Sverige. Men jag tycker det är en jätte positiv utveckling men då har dem av sagt sig, då har dem inte anmält till STIM och då har dem inte NC (Nordisk Cooperator), utan då är det fritt.

F: Finns det några brister i lagen?

S: Det är ingen sida, jag menar att jag tillhör antipiratsidan men vi pratar också med piratsidan men det är ingen som är nöjd med lagstiftningen för den är oklar. Jag skulle vilja se en skärpning av den.

F: På vilket sätt då?

S: Den är, för det första är det så att polisen inte har resurser att koppla på, man måste helt naturligt se att finns branschorganisationer som METS (gemensam för IFPI, Antipiratbyrå mm). Antipiratbyrå sysslar med programvara och spel. En skärpning av lagen kommer och det gäller inte bara detta utan det gäller i största allmänhet på Internet att samma regler bör gälla på Internet som gäller generellt när det gäller media. Jag gör inte skillnad mellan Tv-kanaler eller Internet. Jag skulle vilja se att det finns ett tvång att man har en ansvarig utgivare på varje sajt, så att det finns en kontaktbar person så att man inte behöver sätta 5 man på att leta upp IP-adressen som tunnlas via Ryssland och så vidare. Ansvarig utgivare ser jag som inte censur utan man kan kontakta den som står bakom den och han skall kunna ställas till svars för oavsett om vilken avart det är på Internet olagligt straffvärdet för illegal nedladdning, det finns många som tjänar mycket pengar på det. Straffvärdet ligger i paritet med vissa andra brott på Internet, hets mot folkgrupp, det är då polis som lägger högre straffvärde men inte mycket högre tyvärr, det borde ligga högre.

F: Tror du vi kommer att få några fängelsestraff i framtiden?

S: Vad som har hänt nu här i Sverige, är att Svenska Antipiratbyrå är väldigt lugna, det finns 4 rättsfall just nu varav 2 domar har fallit nu med 60 dagsböter och då gäller det en film men Antipiratbyrå har fått tillstånd att lagra IP-adresser och det finns bevis mot dem som har delat ut inte en film utan många TB, det vill säga tusentals filmer och det är klart att straffvärdet blir ju högre med en sån mängd och har du dessutom tjänat pengar på det, jag kan egentligen inte uttala mig om var straffet skall ligga. Det finns domar i Danmark, men då har det gällt just om man har sålt och annat, du har 2 delar av piratmarknaden. Du har den där dem säljer fysiska skivor som är identiska, men jag skall inte gå för långt in på det, men det är inte bara Internet som är problemet. Det finns fängelsedomar i Danmark och i de flesta länder. I Sverige har antipiratbyrå försökt markera, en film i taget hittills men det finns bevis mot dem som har delat ut en uppsjö av helt andra mängder och då är det svårt att se var straffvärdet hamnar då. Jag skulle tippa fängelse. Jag tycker i och för sig själv att beroende på motiv och annat så kan det komma till en fängelsesituation för det kommer in på både ekonomisk och olika spektrum. Alltså lagrummet innefattar ganska mycket. De domar som har fallit i Sverige är en film i taget men det är för att markera.

F: Tror du att mobil nedladdning kommer få ett fotfäste?

S: Jag ser enorma möjligheter med mobil nedladdning, framförallt för vad heter de Radiotjänsten i Kiruna som skall bestämma om man får ha TV i sin mobil. Det är en ganska märklig situation, dem får inte betala TV-licens i en mobiltelefon. Mobil nedladdning kommer att följa samma mönster som, beroende på minneskapaciteten. Om man tittar på Sonys senaste modeller. Om man laddar det till datorn eller om man laddar till mobilen, gränserna tunnans ut mer och mer hela tiden och man använder ju oftast att det läggs över till en MP3 spelare eller något liknande och de nya mobilerna kommer att vara små mediacentra man har med sig. Så att det kommer absolut att följa samma utveckling och det är ju inte svårare att kontrollera snarare lättare att kontrollera därför att då har man ditt nummer, man kan gå på ett IP-nummer. Vem satt framför den datorn och så vidare. Problemet är med datorer är att man måste gå via kronofogden. Det är inte så att antipiratbyrån går hem och knackar på hos vem som helst utan man måste ha tillstånd från kronofogden för att göra tillslag och då är den som äger datorn ansvarig för den. Mobilerna blir lite mer komplicerade där, men samtidigt lättare på grund av att den har telefonnumren och den som har telefonnumret, han är ansvarig för det som laddas ner och för vad som laddas ner men det kommer att följa samma utveckling. Jag tror inte det dröjer mer än ett par år förrän vi har sogix telefoner.

F: Vad tror du krävs för att få folk att sluta ladda ner?

S: Jag tror medvetenhet om säkerhetsaspekterna och redan nu när vi talar om mobil nedladdning har det redan börjat dyka upp virus, det är en kvalitetsfråga också. Det finns ju ingen inom Antipiratbyrån som är emot nedladdning, det är ju ett fantastiskt distributionssätt. Jag tror, om jag skulle säga så här att barn i min dotters ålder, som är 11 år, dem är beredda att betala 15 kr för en ringsignal och betalningsmöjligheterna dem saknade tidigare var också ett problem, att dem som var under 18 år saknade betalningsvärde, för att det handlade om kreditkort hela tiden.

Idag kan du betala via din mobiltelefon, du kan betala på olika sätt. Kvalitets, alltså den informationen om riskerna med den, man kan lägga in väldigt mycket i de här nedladdade filerna. Maskar, trojaner utnyttjar säkerhetshål. Jag tror inte att folk är främmande för om man kommer till en marknadssituation, där en låt kostar kanske 3 kr/styck, det vill säga ett album för 30-35 kr, och då kan man säkert även med de fotoskrivare vi idag ha kan man även få omslag och texter på köpet, om man betalar för det.

Problemet är det att det ligger som ett töcken, hela piratproblematiken är som ett töcken det ligger som en bromskloss. Därför att det är så många som vill investera, det kostar mycket pengar att investera i nedladdningssajter, det är stora serververksamheter och annat. Du måste antagligen konvertera från gamla saker till och med från vinyl till wav, som jag tror kommer att bli det snabba bredbandet med wav-formaten kommer att vara det som gäller i slutändan. Det kommer att kosta stora pengar att omvandla och lägga upp de här stora databaserna. Det handlar inte om 2 låtar, det handlar om att ett bolag eller en investerare ska ta på sig ansvaret att kanske lägga ut 50 000 stycken låtar, och det är få som vågar göra det. Så det är enklare att hitta det illegalt. Jag tror inte det är, jag tror folk, om kvaliteten är tillräckligt hög, nedladdningshastigheten, uploaden från den som levererar också, om uploaden är väldigt hög så tror jag att hellre folk betalar än att dem sitter med amerikanska sidor idag så är dem inte speciellt frekventa på DC, därför att i USA har dem flesta ISP minskat upladdning till 256 och det gör att vem orkar sitta och ladda från någon som har modemhastighet. Dem kan ha väldigt snabb nedladdningshastighet men ISP:n har blivit så rädda. Amerikanska och FBI och övriga har i USA att då ISP:na valt den vägen att strypa uploaden.

Jag tror att kvalitet och snabb upload är det som är avgörande, för att folk skulle vilja betala för det. Jag betalar hellre 3 kr för att det ska ta 50 sekunder än att jag betalar ingenting och det tar 15 minuter.

F: Hur stort tekniskt kunnande har en nedladdare?

S: Dem behöver knappt kunna Word plus att de lär från varandra. Talar vi bara om Internet eller allmänt? Ett stort problem är CD-bränningen. Att en köper en skiva och sedan delas den ut till 10 personer till. Men det tekniska kunnandet det är väl att kunna vilka sajter han skall gå in på, det är inte svårt att hitta och därefter kunna bränna skivan och det är ju nästan vad folk under 50 år idag gör. Så det är allmänbildning.

F: Om en gruppmedlem laddar ner, laddar alla ner i den gruppen?

S: Det finns två olika sidor av det. För dem som har plockat ner King Kong nu som ett exempel, dem som var först med Sagan om Ringen, det var nu tillfälligt om Sagan om Ringen. Dem senaste filmerna, det är ofta releasegrupperna och sedan läcker det därifrån. Drivkraften från dem, jag känner många av dem är: Vem har den bäst trimmade mopeden eller vem kan göra det häftigaste av vad det nu må gälla. Sen om vi går över till de forum där alla har tillträde.

F: Kan individen ha missuppfattat lagen?

S: Han som står åtalad i Göteborg, han hävdar att han inte visste att det var olagligt. Vilket väl inte åklagaren tror på. Det är möjligt att han har det. Han är misstänkt för det men inte dömd än. Men han hävdar att han inte kunde lagen, men där gäller samma regler som inom allting annat att man inte kan använda det som argument. Jag tror inte att den som laddar ner har missuppfattat lagen.

Sverige var väldigt sent ute som vanligt. Vi var sista landet som införde dem här lagarna som en standard i västvärlden och den är, jag tror inte när vi fått ett fall i högsta domstolen och då blir det större fall. Inte förrän då den är klarlagd men att det är förbjudet att tanka ner det vet nog dem flesta och att det är förbjudet att dela ut har det varit hela tiden. Sen finns det detaljer i lagstiftningen som borde strykas, det här att du har rätt att göra en kopia till en familjemedlem och liknande av den skivan du har köpt. Det är inte för att man skall kunna ge en kopia till en familjemedlem, utan som jag tycker är negativt utan det förvirrar lagen lite. Man måste vara väldigt klar i den här typen av lagstiftning.

F: Kan nedladdning bero på ekonomi?

S: Ja, på det sättet kan det nog göra det att jag kallar gratis.nu generationen att man inte kan skilja på immateriella och materiella saker, det finns samma värde i både och. Man kan ta Ericsson telefonerna som vi studerade och gav ut till media nu i samband med de piratkopierade Ericsson telefonerna. Telefonerna kommer ut samtidigt. Det var vi som tog reda på det, vi har sett de tidigare telefoner som redan ligger ute på nätet och har gjort i 3 veckor ungefär. Att man på något sätt immateriella rättigheter inte ses på samma sätt som materiella rättigheter.

Det är inte konstigare än att det alltid varit givet för om någon har 500 kr och skall köpa en CD-skiva, det första problem som dök upp var datorspelen som började konkurrera med skivindustrin att den fick prioritera mellan dem här, ska jag köpa datorspelet eller en skiva. Sedan kom mobiltelefonerna, skall jag lägga si eller så mycket pengar på en mobiltelefon, på datorspelet eller på skivan.

Min erfarenhet är inte att det är dem som har sämst ekonomi som tankar ner mest, därför att du betalar trots allt som kan tanka i vettig omfattning. Du måste betala ganska mycket till, du bör ha en bra dator, du bör ha ett snabbt Internet abonnemang.

Räknar man ihop dem bitarna så är det ofta en förlustaffär att sitta och ladda ner. Det är ofta dyrare om man räknar att en dator har en livslängd på kanske 2 år och den här har ofta väldigt bra grafikkort för det är inte budgetdatorer. Så man biter sig själv i svansen här, därför att du ska dels köpa en dator och sen skall du även för att kunna bränna ner, måste du köpa en CD-skiva eller DVD-skiva och sen ovan på det så tar det tid att hitta det och sen ska du betala ditt bredbandsabonnemang också. Du hamnar i en situation, jag tror vi räknade ut att en normal om vi talar om musik till exempel kostar det 60-70 kr, då räknar vi inte arbetstiden för att göra det. Man lurar sig själv det är bättre att köpa skivan eller göra filmen eller vad som helst. För skivpriserna är en stor myt hela tiden det här med att skivor kostar 200 kr, det gör dem inte längre. En positiv del av nerladdningen har varit att skivpriserna har trots allt pressats väldigt mycket. Om man inte går och köper dem på vissa ställen som tar dubbelt så mycket, du kan hitta samma skiva för halva priset på ett annat ställe. Samma sak gäller för filmer. Filmbranschen försöker motverka, du får en väldigt snygg box och annat om du betalar 220 kr, utan snygg box kan du få filmen för kanske 100 kr på ett annat ställe. Så ekonomi, nu talar vi om ett i-lands problem. Om du har råd med bredband och alltihop med dator och alla tillbehör, så är det ingen ekonomisk fråga. Jag vet inte moralen där, jag kan inte riktigt förstå vad dem tänker. Det är ett pedagogiskt problem för Antipiratbyrån och IFPI m.m. Man har inte lyckats tränga igenom media med dem argumenten så att folk blir medvetna. Media har varit väldigt mycket en bromskloss. Det var inte länge sedan det började alltihop, i Aftonbladet kunde man läsa: Här finns de bästa sajterna, De bästa sätten att ladda ner.

Tror du att nedladdare kan ladda ner för skojs skull?

Ja, mycket av det är för skojs skull. Det ligger en viss prestige i att ha en iPod. Man selekterar inte, dels för att dem skall kunna dela ut själva, för att de måste ha så och så mycket material. Det laddas ner saker som de aldrig lyssnar på eller tittar på. Om det inte är specifika och alvarliga saker som exempelvis studentlitteratur och annat, nya filmer. När det gäller den generella nedladdningen så tror jag inte att Kalle, 14 år, är så intresserad av att höra Beatles första platta, men ändå har han den säkert på mp3. Jag tror aldrig han lyssnar på den.

Hur många har tillgång till teknik för möjlig nedladdning?

Dels har det varit mycket slarv, inte minst ute på universiteten men även på arbetsplatser. Men när det gäller hemmet så har vi enligt Gartner group, som är det mest ansedda mätninginstitut, upplåts det i Sverige mellan 60 och 80% av bredbanden till illegala nedladdningar. Inte bara upplåts, utan även används mellan 60 och 80% av bredbanden till illegal nedladdning.

Det är ju en ganska märklig situation att först betalar stat och andra så mycket pengar att bygga ut bredbanden, vilket bara har varit positivt. Och sen därefter kommer vi till en situation där företagen för att skydda sig mot de avarter som kommer med detta, måste köpa nya brandväggar och säkra upp system. Det kommer virus, maskar, spyware framförallt. Då läggs x antal miljarder på det. Och sen så smäller det ibland som hos ABB, IF och Lunds Universitets sjukhus. Det kostar ju också x antal miljarder.

Så att de som förlorar mest pengar på detta här är absolut inte nöjesindustrin, det är samhället i stort och vi talar om väldiga summor.

Spelindustrin är större än musikindustrin idag, mobilsignaler tangerar musikindustrin. Då är nästan spelindustrin större än filmindustrin. Men de problem som följer i den illegala nedladdningens spår kostar samhället i stort enorma pengar därför att du måste först bygga upp bredbanden och sen skydda det. Och sen kan man inte få det man kallar content, alltså möjligheten att betala för att ladda ner. Även om det finns hur många som helst som vill investera i det, men i och med att piratproblematiken är så stor. Det enda sättet att mota det är, med en mycket hårdare lagstiftning från EU. Som kompletterar den svenska lagstiftningen där

det gäller om att lagra IP-nummer en längre tid, kunna lagra mail och annat. Och då kommer vi tillbaka till den frågan om lagstiftningen, man kan tycka att man är på väg mot ett storebrorssamhälle. Men egentligen är vi inte det, det är snarare så att har man inget att dölja skall man inte ha något emot övervakning.

Gäller det att lösa brott på Internet så är nedladdning en bagatell, när vi har andra stora problem.

Tror du att nedladdare saknar moral?

Nä, jag tror inte att de förstår hur mycket arbete det måste läggas ner i en film. Pratar man med en nedladdare så får man alltid samma argument: Madonna tjänar så mycket pengar. Ja, jo, klart hon gör det. Det är alltid försvarsmekanismerna. Men dem tittar inte på hur många som ligger bakom en film, det är ju 100-tals personer. Det är ju vanliga familjeförsörjare. Det är allt från den som fixar maten till den som jobbar över för att sy kläderna. Det är ju 100-tals personer som är inblandade i musikprojekt också, men framför allt filmprojekt. Då tänker dem på regissören och på stjärnan i filmen och de tänker på filmbolaget. I en normalfilm är det minst 100 personer inblandade i. Att nedladdare saknar moral det tror jag inte, men att de inte förstår eller vet att personerna som jobbar med projekten inte är fast anställda utan projektanställda. Och samtidigt är det inga miljoner som tjänas, utan det är ett uppehälle som vilken arbetare som helst. Sen kommer det ut något som är immateriellt, en film. Men det som görs under inspelningen är väldigt materiellt, det är ju ett hantverk.

Dem som kanske saknar moral är dem som är ute på arbetsplatsen och kan ladda ner och sen säljer det till sina kolleger.

Får en nedladdare högre status inom sin grupp?

Inom realease grupperna är det ju den som är bäst som har högst status. Inom ett vanligt kompisgäng så kan det eventuellt vara den personen som gränsar till en realease grupp, att han får ut material som ingen annan kan hitta. Och du jobbar inom vilket företag som helst och du kan fixa den filmen.

Tror du att tekniken lättanvändighet har påverkat nedladdningen?

Självklart. Man får gå ett par år tillbaka bara för att se hur det såg ut då. Napster var ju fortfarande vägskalet. Innan det var det ganska komplicerat att vara ute på warez-sajterna och annat. Det var komplicerat att knyta de kontakter som behövs, folk var alltid misstänksamma, infiltrerar du eller vad gör du? Det handlade mycket om förtroende med folk på andra sidan jordklotet. Tekniken idag, du behöver ingen avancerad dator för att tanka ner. Du behöver en rätt bra lina, för att du skall ha en rimligt bra hastighet och för att du skall vara med i grupper. Nu pratar jag inte om realease grupperna, utan vanliga DC.

Att tala om 120 GB diskar för 5-6 år sen var någonting folk bara drömde om, men idag kan du sätta dator på nedladdning över natten och ta ner 10 filmer utan att råka ut för något utrymmesproblem. Så att teknikens utveckling påverkar helt klart nedladdning.

Finns det ett samband mellan pris och nedladdning?

Ja, där har man två sidor av det. Jag tror att CD-priserna har sjunkit ganska dramatiskt tack vare nedladdningen, dem borde dessutom omfattas av bokmoms och inte av vanligt moms. Sen är det synd om musikaffärer och annat som ligger i en spiral som är enbart negativ och som enbart kan gå fel. Dem kan inte lagerhålla så mycket som du kan hitta på nätet. Det är därför det inte finns en musikaffär norr om Gävle, Åhléns är inte inräknad. Det enda som har överlevt är i sådana fall nischade affärer som exempelvis säljer vinylskivor.

Priset har ju självklart betydelse, och där skulle prispresen bli ännu mer dramatisk ifall det fanns fler betalsajter som man kunde tanka musik direkt.

Påverkar nätet utbudet i affärer?

Då får jag återanknyta till förra frågan. Ja, det gör det. Affärerna vågar inte ligga på äldre skivor, de finns på nätet däremot. Utbudet i affärerna blir mindre och mindre.

Något annat?

Ja, det är ansvarsfrågan. Ni har ju ställt den indirekt i moralfrågan. Och där kan jag hävda just att Internet är en fantastisk möjlighet på alla sätt. Det finns lite för stora möjligheter ibland. Men Internet är precis som den svenska allemansrätten, som är rätt unik för Sverige. Och den medför ett ansvar, jag får gärna gå in i skogen och plocka svamp, men jag får inte dumpa mina gamla däck där. Precis om i en demokrati handlar det om frihet under ansvar, som man skall vara rädd om. Det är samma sak med Internet och allemansrätten, det är frihet under ansvar.

Internet är det mest omvälvande som vi har haft, sedan Gutenberg tryckte böcker.

Jag kan inte säga att alla nedladdare är omoraliska, men att allting är frihet under ansvar.

Bilaga 4 – Intervju med Magnus Mårtensson

Av diverse skäll fick vi inte publicera detta transkript.

Bilaga 5 – Intervju med Robban och Hassan

Varför laddar ni ner?

Det finns många anledningar. Det är relativt gratis, mycket billigare och bekvämt. Det räcker med klick, klick klar än att köpa i en affär, kör, kör till affär och handla.

Om skivan kostar i en affär 40 kr skulle det vara intressant?

Att köpa skivor är onödigt. Säg att jag gillar 3-4 låtar på en skiva, då känns det onödigt att köpa en skiva med 18 låtar. Jag föredrar att ladda ner 10 olika skivor, jag tar bara de bästa låtarna och bränner ner dem på en CD-skiva.

Om jag till exempel gillar en låt på en skiva är det bortkastade pengar för de övriga 17 låtarna som jag inte ens lyssnar på.

Om kan ladda ner enstaka låtar till exempel från ett album och betalar cirka 50 kr/månad för denna möjlighet, fullständigt lagligt, skulle det vara intressant?

Det hade inte varit så farligt men det hade varit bättre att man betalade exempelvis 300 kr/månad och kunde ladda ner vad som helst på Internet.

Hur tror ni att en vanlig nedladdare ser ut?

En normal arbetarklass människa eller rikemans unge, det kvittar, alla laddar ner.

Varför tror ni att alla laddar ner?

Det är bekvämt och lätt. Folk vill inte besvära sig med att köpa en skiva eller en film. Det är mycket billigare, du tjänar in för en film 250 kr, kostar den i affären, om du laddar ner den kostar den 20 kr.

Egentligen är det inte så skadligt att ladda ner en film. Säg att man har laddat ner 50-100 filmer, då kan jag garantera om man tar mig exempelvis kommer jag att filmerna runoff. För att ha ett eget ställe och en någorlunda lön och ha ekonomi till det kommer jag att köpa de filmer som jag tycker är bäst. Jag köper dem för att original som en samlings sak.

Det handlar om pengar. En student eller vanlig människa som det inte är högprioriterat att köpa en film, då laddar de hellre ner den. Jag kan inte köpa filmer för 200-300 kr varje gång jag vill en bra film.

Jag prioriterar inte heller film som halva filmer och CD-skivor. CD-skivor hade jag kunnat prioritera men det är fortfarande mycket bekvämare att ladda ner.

Ser ni några brister i lagen som gör att ni fortfarande laddar ner eller hindrar er för att ladda ner?

Det finns inga brister i upphovsrättslagen. Om man tar fallet i Västerås, där fanns brister i bevisningen, skärmdumpar. Alltså vem som helst kan manipulera en sån skärmdump och ha det som bevismaterial, på så sätt brister lagen i bevisföringen.

Det finns inga brister i själva lagen, men det är ju svårt att finna bevis för det.

Om bevisningen hade kunnat stärkas, om man hade kunnat se IP-numret direkt och loggat den mot mac-adress och specifik adress?

Det kvittar, det finns ingen fysisk överföring som man plockat upp. Man måste ha en fysisk överföring för att kunna se att han har laddat ner en specifik film, kopplat mac-adress och kopplat IP-adress, kan man själv ha loggat, man kan själv manipulera. Du måste ha den fysiska. Bäst hade varit om man hade haft datorn framför sig. Man tittar på hans dator och ser att han har laddat ner den filmen, Det är bevisningen.

Jag har en vän som också laddar ner, det enda som han laddade ner var ett tillägsprogram som ändrar IP-adressen en gång om dagen. Om någon nu skulle spara hans IP-adress så kan dem inte spåra den.

F: Vi säger att ni måste identifiera er med fingeravtryck varje gång ni skall använda Internet, hade det hindrat er från att ladda ner?

S: Det tror vi inte. **S1:** Det kan inte bevisas att det är just jag som sitter vid datorn, jag kan ha låtit min lillebror sitta vid datorn medan jag fortfarande är inloggad, vem kommer att säga att det är jag som laddat ner filmen? **S2:** Det skulle dem ändå kunna stoppa, i och med att det är du som loggar in så är det du som är ansvarig. **S1:** Du måste ju ändå bevisa att det är jag som satt vid datorn en viss tidpunkt. **S2:** Då kan man tillämpa att det är personen som är inloggad som ansvarar för att det som användaren gör på nätet.

F: Om tingsrättsdomarna hade gett mer än böter, exempelvis fängelse. Hade ni slutat ladda ner?

S: **S1:** Jag kan begå barnpornografibrott och få mindre dagsböter än vad personerna i dem fallen fick, målen saknar proportion.

F: Om vi säger att personer fick 2 års fängelse, hade det stoppat er från att ladda ner?

S: **S2:** De laddade ner från DC, det är ju ingen säker lösning. Det använder ingen av oss. Anledningen till detta är att det är lättare att se vem det är som laddar ner från dig. Så fort man börjar ladda ner så får ju personen som jag laddar ner från mitt IP-nummer. Medan om du använder torrent protokollet då kan jag se vilka som jag är ansluten till och blockera personer som jag inte vill ladda ner från. **S1:** Det finns tillägsprogram som kan visa på vilken server en individ som man laddar ner från sitter, man kan på så vis banna folk man inte vill ladda från. Man kan kryptera sin hårddisk för att ingen skall kunna komma åt innehållet.

F: Om vi tittar på vad framtiden har att ge oss i teknik väg. Om ni skulle kunna ladda ner i ”normal” hastighet i en park, skulle ni vilja ha en sådan möjlighet?

S: **S2:** Om det ligger i samma hastighet som ett vanligt WLAN, så kanske. **S1:** Det har ju varit prat om att det skulle öka antalet pedofiler, men jag kan inte se en anledning för mig att sitta i en park och ladda ner.

F: Vad skulle få er att sluta ladda ner?

S: **S1:** Den dagen då polisen plockar någon för något stort, då kanske man kan tänka sig att lägga ner nedladdningen, men så länge som Antipiratbyrån leker polis och tro sig stå över lagen, så skiter jag i vad dem gör.

F: Tycker du att organisationerna begår ett misstag när dem spelar tuffa?

S: **S1:** De har ju sina intressen som de vill skydda och det håller jag med de om. Men samtidigt så anser jag att de skall vara mer generösa. Diplomati hade inte skadat.

F: Om vi säger att nedladdning hade ingått i er Internetanslutning, hade ni fortsatt att ladda ner olagligt?

S: **S1:** Då frågar jag så här; vad är det för mening att ha 10 Mbit/s om man inte skall ladda ner? Du märker ju ingen skillnad. Du har ju den hastigheten för att du skall kunna ladda ner. Dem stora bolagen vill ju att man skall ladda ner och utnyttja nätet maximalt.

F: Om det inte hade funnits 10 Mbit/s anslutning, utan endast 512 kBit/s, hade ni fortfarande laddat ner?

S: **S2:** Man hade inte orkat ladda ner lika mycket som man gör nu, det hade tagit för lång tid att hämta hem, exempelvis en film på 4 GB.

F: Det hade alltså hindrat er från att ladda ner?

S: **S1:** Vill dem gärna strypa teknik, så får dem gärna göra det.

F: USA har valt att strypa uppladdningshastigheten. Är det något som skulle påverka er nu?

S: Nä, tekniken gör att man fortfarande laddar ner i samma hastighet. Det enda det hade motverkat är i så fall DC. **S1:** Även om någon skulle försöka strypa kommer det alltid att komma något som är bättre och som går förbi den befintliga tekniken. Säkerheten förbättras alltid när nya versioner av fildelningsprotokoll kommer ut.

F: Om vi tittar på individerna som laddar ner, hur stort tekniskt kunnande har ni?

S: Vi kan säga att vi har rätt stort. **S2:** Man behöver inte stort tekniskt kunnande för att kunna ladda ner. Det var ingen som lärde oss hur man laddar ner, vi bara testade oss fram. Jag tror att om man sitter framför en dator som har Internetuppkoppling länge nog så kommer man att lista ut hur man laddar ner. **S1:** Programmen är konstruerade så att man lätt kan använda dem.

F: Hur många i er omgivning laddar ner?

S: Vi skulle nog säga alla.

F: Tror ni att ni får högre status i era omgivningar bara för att ni laddar ner?

S: **S1:** Det handlar inte om status, det handlar om pengar. **S2:** Nedladdning handlar inte om status, men däremot uppladdning handlar om status (inom releasegrupperna). I vår omgivning spelar det inte så stor roll, vi laddar inte ner för att imponera vi laddar ner för egen vinnings skull.

F: Tror ni att ni begår lagbrott när ni laddar ner?

S: Ja, det är vi fullt medvetna om. **S1:** Jag ser inget moraliskt fel i att ladda ner.

F: Men är det inte som att stjäla musik i vilken affär som helst?

S: **S1:** Nä, det är information som ligger ute på nätet. **S2:** Jag kan inte tänka mig vad jag skulle kunna använda min dator till om jag inte kunde ladda ner. **S1:** Organisationerna tjänar ju på det, är filmen bra så kommer ju majoriteten att gå ut och köpa filmen. **S2:** Det kan vara en hel del dubbel moral i denna diskussion. Om vi tittar på en serie som South Park, serien blev känd efter det att den blev tillgänglig på nätet, det är först efter det som MTV började sända den.

F: Kan man säga att man laddar ner bara för att ladda ner?

S: **S2:** Nä, det jag laddar ner är ju saker som jag vill ha, eller kanske något som flickvännen vill ha. **S1:** Det som jag laddar ner är mest serier. De serier som jag laddar ner kommer inte till Sverige, eller kommer till Sverige först efter ett år (vi ligger en säsong efter i det mesta).

F: Men de serier som du laddar ner, är det för att stilla din egen hunger, eller för att säga att du har den senaste säsongen av en serie?

S: **S2:** Han kan göra det mest för att stilla sin egen hunger, ingen i hans omgivning vill se en av de serierna som han laddar ner.

F: Tror ni att teknikens lättillgänglighet och graden på lättanvändningen påverkar er nedladdning?

S: Självklart. **S2:** I dagen samhälle så har säkerligen mer än 90% någon form av Internetanslutning. Till och med villor har tillgång till en snabb Internetanslutning.

F: Om alla priser skjuter i höjden, bredband och allt. Kommer det fortfarande att bli lika attraktivt att ladda ner?

S: **S1:** Självklart, det kommer att sporra en del andra att ladda ner, för att helt enkelt tjäna in på prisökningen.

F: Tror ni att samhället accepterar nedladdning?

S: **S1:** Att en person laddar ner spelar ingen roll när det finns så mycket annat där ute som är mycket värre.

F: Hårdare straff och mer polisresurser hade inte stoppat er att ladda ner?

S: **S1:** Nä, det är ju inte högprioriterade brott, folk springer runt och våldtar barn och dem skall springa runt och jaga 15-åringar. **S2:** Polisen har ju själva sagt att det är inget som dem kan hålla på och jaga alla människor som laddar ner.

F: Om alla filmer, serier osv. släpps samtidigt över hela världen, hade det påverkat er attityd?

S: **S2:** Nja, största anledningen till att man laddar ner en film är ju för att slippa betala för att se den på bio. Serier däremot, kanske. Men det är fortfarande lättare att ha alla serierna samlade för att kunna se på dem när man känner för det och inte bli avbruten av reklam eller "To Be Continued..."

F: Ifall program hade kostat betydligt mindre än vad dem gör idag, hade ni hellre köpte det?

S: **S1** Då hade jag hellre köpte det. **S2:** Just operativsystem hade inte fått kosta så mycket som de gör idag. **S1:** Det är ju verktyg som man behöver, jag skulle hellre köpa det för att kunna få de uppdateringar som kommer

F: Hade det spelat någon roll ifall det hade funnits en skivaffär inne hos grannen?

S: Nä. **S1:** Du betalar 180 kr för en plastskiva. Jag är villig att betala men det är ju inte artisten som får pengarna.

F: Om pengarna som du betalade för skivorna hade gått direkt till artisten, hade ni köpte skivorna istället?

S: **S1:** Ja det hade jag. Hellre betalar jag 60 kr till en artist istället för att betala en massa till mellanhänder

F: Hur mycket tillfredställs er musik- film- och programhunger?

S: Den är helt tillfredställd

Övrigt

S1: För att stoppa nedladdning så anser vi att man måste sluta upp med den nuvarande skrämselfaktiken. De skall heller inte begränsa ens rörlighet genom att lägga på diverse spärrar. Dessa spärrar bidrar ju till kodknäckning, då det finns folk där ute som tävlar om att se vem som är bäst i knäckning.

S2: Om vi tittar på spelindustrin så har ju dem gjort stora framsteg när det gäller de försök att stoppa olaglig användning. För att kunna installera ett spel så måste man autentificera sin

kopia på nätet. Visst, det finns mjukvara som lurar installationsprogrammet, men då krävs det att hitta denna lilla fil och hoppas att det blir rätt fil (med rätt version).

S1: Allt handlar om pengar och ekonomi, jag tror att dem tar överpris på allt. 500 kr för ett spel är lite att ta i

F: Om ni hade en hög lön, eller en högre inkomst, hade ni då fortsatt att ladda ner?

S: Det är ju klart att man hade köpt allt som man behöver.

Hade vi haft behovet att köpa en film så självklart hade vi gått och köpt den. Men bara för att testa är det ju inget att ha. Jag kommer ju att köpa det jag vetligen gillar någon gång, när jag har det bättre ställt.

De 100 filmerna som jag har, har jag laddat ner på 6 månaders tid. Jag hade ju inte kunnat köpa dem filmerna som en vanlig student.

F: Hade en trafikavgift hindrat er från att ladda ner?

S: **S2:** Klart att det hade. Jag har en kompis som hade det ett tag, och det fick honom att starkt hålla koll på hans konto. Men när han hade en fest så tog någon av gästerna förgivet att man kunde ladda ner och laddade ner så att han kom över gränsen. Hade alla ISP:s infört det så hade det fungerat, men inte som sist att bara Telia och Bredbandsbolaget hade det.

Bilaga 6 – Intervju med Tommy

F: Varför laddar du inte ner?

S: För att det är olagligt.

F: Hur ser en vanlig nedladdare ut?

S: Vilken person som helst, jag tror att alla laddar ner.

F: Om du inte hade kunnat bli tagen, hade du laddat ner då?

S: Det är klart.

F: Kommer mobil nedladdning att få fotfäste?

S: Mobiltelefon, en det tror jag inte. Jag ringer med min telefon. Om telefonerna blir bättre med tiden så kanske jag kan tänka mig att ladda ner.

F: Hur stort tekniskt kunnande har en nedladdare?

S: Det är olika, jag känner folk som har mycket stort tekniskt kunnande som laddar ner mycket. Men sen finns det personer som endast använder sig av de lite lättare programmen för att ladda ner, dessa personer har ju inte så stort tekniskt kunnande.

F: Hur många i din omgivning laddar ner?

S: I stort sett alla.

F: Vad tror du de tycker om att du inte laddar ner?

S: Jag tror att de tycker att det är liksom att jag inte bryr mig. Att det inte finns någon risk.

Jag har inga program, så det får du fråga någon annan.

F: Påverkar teknikens lättanvändlighet nedladdning?

S: Klart att det gör det. Jag tror inte att det var folk som laddade ner innan 10 MBit/s kom.

F: Är det moraliskt rätt att ladda ner?

S: Egentligen inte. Det är ju mer eller mindre stöld. Även om alla gör det så är det inte rätt.

F: Får en person högre status ifall han laddar ner?

S: Varken eller, det är ju alla som gör det. Om man gör det eller inte. Det är inte rätt, men mig spelar det ingen roll. Men skulle en person gå runt i affärer och sno så skulle jag ju tycka sämre om den personen än om en nedladdare. Det var ju ändå lagligt innan, att ladda ner.

F: Tror du att samhället accepterar nedladdning?

S: Jag tror att samhället i sig (individer) accepterar, eller snarare inte bryr sig. Medan däremot ägare av musikaffärer och videoaffärer bryr sig då det är deras inkomst som försämras i och med att folk laddar ner.

F: Tror du att lägre kostnad hade minskat nedladdningen?

S: Det tror jag inte. Om du laddar ner så är det trots allt gratis och du kan inte få det billigare än gratis. Det är fortfarande mycket enklare att sätta dig vid datorn och ladda ner det du behöver.

F: Vad skulle få folk att sluta ladda ner?

S: Jag tror inte att det kommer att gå utan att få höga kostnader i och med att det krävs en hel del personer som skall jobba med detta. Sen kanske man kan höja straffet. Det kanske inte går att stoppa.

F: Hade införande av trafik avgift minskat nedladdningen?

S: Det hade kanske hjälp. Eller kanske ta bort alla fildelningsprogram. Tas dessa bort så skulle de personer med mindre tekniskt kunnande, med största sannolikhet sluta ladda ner.

F: Hur tillfredställer du din hunger?

S: Jobbar i filmaffär (ser mycket på film på jobbet), spel laddar jag inte ner. Musik är ju främst att jag låter någon kompis till mig ladda ner det.

F: Tror du att personer ladda ner bara för att ladda ner?

S: Det finns säkert personer som vill ha så mycket som möjligt.

F: Tror du att rika människor laddar ner lika mycket som medelinkomsttagaren?

S: Det vet jag inte. Det beror från person till person.